

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Claudii Fleurii Abbatis Historia Ecclesiastica

Ab Anno Christi 1000. Usque Ad Annum 1063

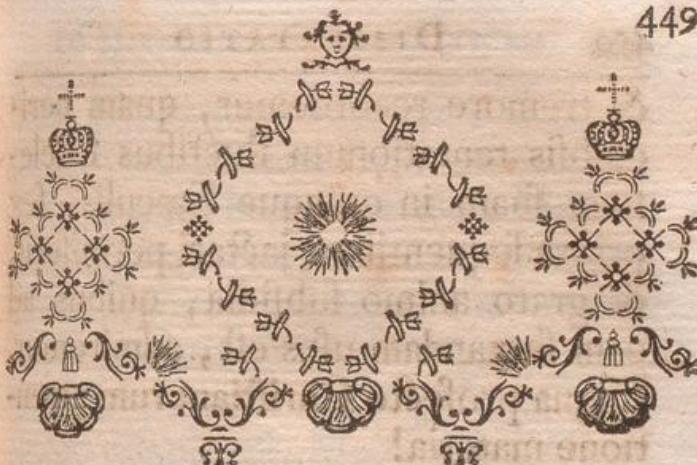
Fleury, Claude

August. Vind. [u.a.], 1761

VD18 90117956

[Dissertatio Auctoris In Historiam Ecclesiasticam Ab Anno Christi 600.
Usque Ad Annum 1100.]

[urn:nbn:de:hbz:466:1-66323](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-66323)

**DISSERTATIO
AUCTORIS
IN
HISTORIAM
ECCLESIASTICAM**

AB ANNO CHRISTI 600. USQUE AD
ANNUM 1100. (*)

Ecclesiæ ætas aurea præteriit. Sed Deus populum suum non abje-
cit, nec eorum, quæ clementissi-
me promisit, oblitus est. In timore
&

(*) Proprius hujus Dissertationis Fleurianæ
locus est ad annum Historiæ Ecclesiasticæ millesi-
Hist. Eccles. Tom. XIV. F f mūm

& tremore recordemur, quam periculis tentationum fluctibus Ecclesiam suam in quinque Sæculis, sex priora sequentibus, jactari permiserit, & grato animo subsidia, quibus ad eam servandam usus est, admiremur. Digna profecto Christianorum attentione materia!

§. I.

Romam, Idololatria infamem, tan-
Barbarorum torum criminum ream, tot Martyrum
adventus. effuso sanguine pollutam, coram facie
 omnium Nationum Divinæ Justitiae
 poenas dare oportebat, cuius novæ
Mœurs des Babylonis futuram ruinam, cum eam
Chrest. c. 56. *Apoc.* 17. 18. S. Joannes ab ipso JEsu Christo di-
 dicisset, horrendum in modum in sua
 Apocalypsi posteris depinxit. Im-
 pletum est suo tempore terribile va-
 ticum. Roma Imperii caput esse
 desiit, ex quo Constantinus Sedem
 suam

muin centesimum post Librum LXIV. eam tamen
 relinquo, ubi invenio. Candidus Lector hujus
 Sermonis lectionem usque ad dictum annum
 differre poterit, vel forte utilius erit eam bis le-
 gisse. Quin etiam viris Historiæ Ecclesiastice
 studiosis Rerum facies in Ecclesia ab anno 1053
 usque ad 1100. aliunde satis nota est.

suam Byzantium transtulit, & post Imperii Divisionem Imperatores Occidentis nunc Ravennæ, nunc Mediolani, & in quacunque potius civitate, quam Romæ, diversari maluerunt. Unde paulatim urbis Romanæ splendor, & opes periire, populique multitudo dilapsa est. Meminerit Lector, S. Gregorium retulisse, quam tristis *Hist. lib.*
Romæ facies ipsius ætate extiterit. *XXXV. 5.*
 Quippe illis sæculis sæpius a Barbaris, qui totum Romanum Imperium everterunt, capta & expilata est. Porro hos Barbarorum incursus primam tentationem ab hoste externo proficiscentem, post persecutiones Imperatorum Ethnicorum fuisse existimo, qua Ecclesia Dei vexata est.

Nam illis initiis Gentes in Romanas provincias irruentes omnia cæde & sanguine replebant, totas civitates incendiis delebant, & nemini parcentes terrorem mortalibus necdum talia expertis incutiebant. Persecutiones sub Romanis Principibus nec continuæ erant, nec universales, & Christianis Neophytis id saltem solatii su-

Ff 2 per-

pererat, quod inter homines suæ nationis & linguæ degere liceret. Quin & complures suo hortatu ad amplectendum Fidem, quam ipsi priores agnoverant, singulis diebus permovebant. At ubi incolæ internectione tolluntur, nulla est Ecclesia. Et qua ratione convertas homines, prope belluas, semper armatos, semper prædæ inhiantes, quibuscum ne quidem linguæ commercium tibi sit?

Præterea Barbaris Romani Imperii depopulatoribus, cum semper Gentiles essent vel Hæretici, etiam postquam primus furor remiserat, & eo usque saltē mansuefacti fuerant, ut alter alterius idioma percipere & pacate colloqui posset, Romani ob Religionis diversitatem invisi erant, & intolerabiles videbantur. Quanta

*Hist. lib.
XXX. §. 9.
io. Et c.*

crudelitate Vandali in Africa Orthodoxos persecuti fuerint, memori mente servasse Lectorem, non dubito.

Tandem Barbari alii serius, alii citius Fidem Christi amplexi sunt, atque in eorum conversione tantum Dei Misericordia, quantum in plectendis Romanis

manis Justitia eluxit. At conversæ *Mœurs*
 Gentes in professione Fidei non illico *Chret.c.57.*
 pristinos mores exuebant. Plerique
 leves, mutabiles, pravis affectibus ca-
 pti permanebant, magisque impetu
 quam ratione movebantur. Obser-
 vaveris, candide Lector, quales Chri-
 stiani Clodoveus & filii ejus fuerint.
 Hi populi, Majorum suorum more, li-
 teras artesque contemnebant, vena-
 tui & bello indulgentes. Unde bre-
 vi etiam apud Romanos Barbaris sub-
 jectos ignorantiae vitium subrepigit.
 Nam mores Gentis sibi dominantis
 Subditi facile accipiunt, atque si de-
 sint laudes & præmia Musæ lan-
 guent.

§. II.

In Galliis videmus abjici cœpisse *Literarum*
literarum studia exeunte *Sæculo VI.* *studia ab-*
nempe centum ferme annis, ex quo
Franci advenerant. Hujus rei exem-
plum habemus manifestum in Grego-
rio Turonensi, de se ipso fatente, quod
Grammaticæ humanisque literis pa-
rum studuerit. Sed etiamsi non fa-
teretur, id ipsum tamen satis pateret.

Ff 3

Ve-

Verum etiam alia, quæ majoris momenti sunt, quam stili amoenitas, in ejus Scriptis desiderantur. Nam nec rerum selectus invenitur, nec ordo. Historia rerum Ecclesiasticarum narrationi sœcularium confuse miscetur; referuntur plerumque res nihili, cum adjunctis vulgaribus, & indignis, quæ in Historia seria locum habeant. Præterea Gregorius miraculis plus justo & promiscue fidem adhibet.

Hæc vero in illius ævi Scriptoribus potius educationis & disciplinæ, quam naturæ vitia fuisse censeo, ne dicere cogamur, per complura Sæcula vix unum alterumve natum fuisse hominem, cui ingenium bonum & simul sanum judicium natura dedisset. Sed optima quæque ingenia opinib⁹ vulgaribus, quibus in pueritia imbuta fuere, facile inhærent, nisi via & ratione uti discant, & præstantes Magistros imitentur. Ergo scientiæ non equidem in totum cum Romano Imperio interierunt, eas enim Religio naufragio eripuit, sed his soli viri Ecclesiastici, atque rudi & imperfecta metho-

methodo vacarunt. De scientiis vero humanis hic mihi sermo est, quia si *Hist. l. XL.*
 spectemus Dogmata Religionis Au-^{§. 7.}
 ctoritatem certam Scripturæ & Tra-^{tom. 9. Conc.}
 ditionis a Patribus acceptæ sequeban-
 tur. Quod testatum facit Agatho
 Papa in Epistola Legatis suis ad Con-
 cilium Sextum proficiscentibus com-
 missa. *Non eos ideo mittimus*, inquit,
ut eorum scientiam jactemus. *Quis*
enim perfectam Scripturarum scientiam
requirat in hominibus in medio Natio-
nrum barbararum versantibus, & *ma-*
nuum suarum labore vix tantum quoti-
die lucrantibus, quo famem depellant?
At simplici mente Fidem a Patribus no-
bis traditam tenemus.

In sequentibus Sæculis viri cete-
 ris sapientiores, quales fuere Beda, Al-
 cuinus, Hincmarus, Gerbertus, ævi
 sui vitio, velut torrente, abripieban-
 tur. Scientias omnes complecti cu-
 pientes, ex omnibus aliquid, nullam
 absolute capiebant. In primis Criti-
 ca arte destituebantur, qua Opera
 Genuina ab Apocryphis discernere
 debuissent. Jam enim illa ætate per-

Ff 4 multa

multa Scripta circumferebantur, quibus clarissimorum Virorum nomina non solum ab Hæreticis, sed etiam a Catholicis, & quidem intentione non mala, falso præfixa visebantur. Suo

Hist. lib. XXX. §. 8. loco memoravimus, Vigilium Tapsersem fassum fuisse, quod S. Athanasii nomen, suo suppresso, mutuatus esset, ut Vandalorum Arianorum benevolentiam captaret. Itaque ubi desiderabantur Acta Martyris, in ipsius Feste legenda, concinnabantur vel verisimilia, vel, ut ad vulgi genium accommodarentur, prodigiis plena. Id enim ad nutriendam Fidelium pietatem plurimum conferre credebatur. Hujusmodi Lectiones maxime in Sæculo nono, quo Translationes Reliquiarum frequentissimæ erant, confitæ sunt.

Hist. I. LI. §. 14. Falsa quoque monumenta aliqui creabant, sive in supplementum veterum, quæ erant deperdita, sive omnino commentitia. Ad quam classem referenda est celebratissima Constantini Donatio, de cuius veritate Sæculo nono in Francia nemo dubi-

dubitabat. Inter hæc vero Scripta supposititia nullæ pernicioſiores extitentes, quam Decretales Epistolæ pri- ^{Hist. lib.}
morum quatuor Sæculorum Pontifi- ^{XLIV. §.}
_{22.} cibus adscriptæ, quæ, novis principiis de Judicio Episcoporum & auctoritate Papæ introduc̄tis, Disciplinæ Ecclesiasticæ vulnus immedicable inflixerunt. Hincmarus Canonistarum sui ævi facile Princeps nunquam tamē vera a falsis distinguere valuit. Non nesciebat has Epistolas superioribus Sæculis fuisse ignotas, ipso enim docente discimus, quo tempore in lumen prodire cœperint; sed, Criticæ expers, argumenta falsitatis ut ut manifesta non vidit. Quin & ipse, ubi has Decretales causæ suæ favere putabat, in subsidium adducebat.

Alius ignorantiae effectus est, quod reddat homines nimium credulos, & ad superstitionem prinos, quia eis principia fidei certa & firma, & cognitio perfecta, ad quid credendum Religio obliget, desunt. Deus omnipotens est, & Sancti apud Deum magna valent auctoritate. Sunt duæ

Ff 5 pro-

propositiones, quas nemo Catholico-
rum in dubium vocat. Ergo omni-
bus miraculis, quæ intercessioni San-
ctorum tribuuntur, fidem habere te-
neor. Id nullatenus consequitur. Sed
ad examen cogenda sunt argumenta
eo accuratius, quo magis ea, quæ af-
firmantur, supra fidem esse videntur,

1. Cor. 15.15. & maximi momenti sunt. Quippe
Petr. Dam. afferere falsum miraculum, secundum
S. Dom. Lo- *S. Paulum*, peccatum est, quo falsum
vic. n. I. testimonium contra Deum dicimus;
 quod etiam sapienter S. Petrus Da-
 miani observat. Itaque neutiquam
 nos pietas miracula leviter credere,
 sed potius rigido examini subjicere ju-
 bet. Pari modo res se habet, si de
 Revelationibus, de Apparitione Spi-
 rituum, de Operatione Dæmonum,
 sive id ministerio magorum, sive alia
 via fieri dicantur, quæstio fit. Nem-
 pe, quæcunque supernaturali virtu-
 te facta affirmantur, omnis vir pru-
 dens, & Religionis amans, caute &
 sobrie discutit.

His permotus paucissima de in-
 genti numero miraculorum retuli,
 quæ

quæ Scriptores in his obscuris Sæculis literis mandarunt. Quippe non tam vera, quam prodigiosa voluisse scribere mihi videbantur. Quin etiam vadem me dare nolle, nullum eorum lucelli amore impulsum scripsisse, siue ut patratorum miraculorum fama & sanitatis recuperandæ spes largas a Fidelibus oblationes eliceret, sive ut Bona Ecclesiarum rapientibus Divinæ vindictæ metus incuteretur. Illo enim tendunt pleræque narrationes, quæ in Collectione miraculorum de SS. Martino, Benedicto, aliisque viris celeberrimis in Fastis Ecclesiasticis leguntur. Quasivero Sancti, qui ideo Sancti sunt, quia divitias terrenas contempserunt, in Cœlum translati avaritiæ cupiditate accenderentur, & auctoritate, qua apud Deum valent, ad pœnas ab illis exigendas ute- rentur, qui Ecclesiarum suarum æra- rium expilarent. (*)

§. III.

(*) Ad hunc locum Fleurii Adversarius in Reflexionibus super III. Dissertationem dicit : *Quando invasores Bonorum Ecclesiasticorum punitos*

§. III.

De minis &
promissis ad
temporalia
spectanti-
bus.

Perispicere me existimo, quæ præcipua causa extiterit, cur permulti viri pii quidem, sed parum providi tam solicite miracula qualiacunque in populos sparserint. Nempe saltem metu pœnarum temporalium illos in officio contineri posse putabant, qui æternarum horrore non movebantur; sed non attendebant, ita introduci periculofum errorem falso principio innixum, quod Deus improbos ordinarie in hac vita castiget. Nam ita Christiani ad Statum Veteris Testamenti reducebantur, in quo tam Divinæ promissiones, quam comminationes circa temporalia versabantur. Ita Religio, cuius auctoritate hujusmodi comminationes fulciri credebantur, exponebatur vilescendi apud multos periculo, cum experientia contrarium saepe demonstraret, & quotidie Bonorum Ecclesiæ usurpatores non impunes

nitos fuisse legimus, non ideo credimus Santos in Cælo avaritiae morbo laborare, sed Deum in juriæ, quæ Ecclesis Sanctorum suorum honori Sacris infertur, Vindicem admiramur.

nes modo, sed etiam rerum omnium affluentia prosperam vitam ducere conspicerentur.

Hinc etiam opinio ista suffragium doctae antiquitatis non habet, & S. Augustinus solide probavit contrarium. *Divinæ Sapientiæ*, inquit San-
L. Civit. c. 8.
ctus Pater, *placuit Justis Bona futura præparare, quibus mali non fruentur, & malis tormenta, quibus Justi non cruciabuntur.* Bona vero Mala-
ve præsentia Bonis Malisque communia esse voluit, ne ardenter Bona desidere-
mus, quæ etiam ab impiis possideri cer-
nimus, vel auderemus, nefas admittere,
ad evitanda mala, quæ etiam Viri San-
cti sæpissime sustinere coguntur. Et
infra: *Si quoties peccant homines, pœ-
na in hac terra manifeste sequeretur,*
*facile crederemus, nihil amplius ad Ex-
tremum judicium differri.* Si vero in
hoc Mundo nullum peccatum evidenter
puniretur, nullum dari in Cælo Nu-
men videretur. Eadem ratio Bonorum
temporalium habenda est. Nisi
Deus saltem aliquibus ea potentibus
concederet, videri posset, in ejus pot-
estate

state non esse, id genus Bonorum hominibus dare. Rursusque, si ea quibusvis potentibus largiretur, nobis præbetur occasio credendi, ob hæc sola Deo esse serviendum, & non tam pii quam avari dici mereremur.

S. Augustinus deinde ostendit, et iam optimos quosque sæpius cadere, & proinde pœnis temporalibus di-gnos esse. Et præterea aliam quoque dari causam ob quam in hac vita, sicut olim patientissimus Job, exerceantur & affligantur, videlicet ut intima cordis sui cognoscere discant, & experientia probent, an Deum sincere & sine spe lucri temporalis dili-gant. Item docet, Deum etiam virtutes pure humanas, quales Veterum Romanorum erant, præmiari, cum aliam mercedem eis non destinet. Et tandem subjungit: *Discimus modo pa-tienti animo mala tolerare, quæ etiam Boni sustinent, & etiam Bona vilipen-dere, quæ mali perinde ac Boni obti-nent. Itaque salutari Doctrina a Deo instruimur, cum nos justitiae suæ My-steria celat; nescimus enim cur, Dei judi-*

V. Civ. c. 13.

XX. Civ. c. 2.

judicio, vir iste integerrimæ vitæ cum extrema paupertate colluctari cogatur, dum alter manifeste impius divitiis cumulatur, cur innocens iste damnetur, dum alter nocens absolvitur. Quæ Regula, impiis favens, & Bonis adversa, si eam a Cælo constanter servari cerneremus, ut ut absurdâ videri possit, aliquam tamen Justitiae speciem præferret, nisi sœpissime mala malis & bona bonis evenire videremus; unde Dei consilia multo magis hominum intellectui fūnt inscrutabilia.

Hæc Doctrina oblivioni data fuisse videtur illo ævo, quo Episcopi & ipsi Papæ non sine præfidentia promissiones bonorum temporalium *Steph. ep. 5.* adhibebant, ut Principes ad auxilium contra Ecclesiarum hostes ferendum impellerent. Hujus generis illa fuit Epistola, quam Stephanus II. Papa *Hist. lib.* Francis tanquam nomine Sancti Pe- *XLIII..* tri scriptam misit. Promissa aut minæ ad breve tempus homines rudes fallere possunt; ubi vero eas effectu carere vident, prout sœpissime carent, scandalo fūnt, & Fidem eorum labe- factant.

factant. Dubitare enim incipiunt de veritate omnium promissionum minarumve, quæ ad statum vitæ futuræ spectant. Nihilominus plurimi præjudicium antiquum ne quidem his postremis Sæculis abjecerunt. Et mirari non satis possum, quod Cardinalis Baronius, perspicacissimi ingenii vir, adversa omnia, quibus Ecclesiae, præfertim Sacrae Sedis, inimici diversis temporibus perculsi sunt, tanquam totidem Divinæ ultiōnis exempla, quorumdam vero Principum piorum prosperitatem, tanquam bonæ cœfæ, quam defendebant, argumenta, diligentissime notet. Verumtamen Historiæ veritate compulsus saepe ad Abyssum Judiciorum Dei confudit, ut tristissimorum eventuum, quibus etiam Zelosissimos Religionis Catholicæ Cultores affictos legimus, causam inveniat. Sed vir alias doctissimus non attendit, argumentum non semper demonstrans nunquam aliquid demonstrare. (*)

§. IV.

(*) Hic iterum Fleurii Adversarius: *Si Bonum est Fleurii principium, frustra Eusebius Caesariensis*

§. IV.

Jam ad effectus ingnorantiæ & Reliquiæ.
 nimiae credulitatis redeo. His me-
 rito accensenda est illa facilitas, qua
 Reliquiæ recipiuntur; nam, non mi-
 nus quam miracula, caute ad examen
 vocandæ sunt. Certum quidem est
 & constans, Sanctorum Reliquias esse
 honore dignas, easque colendi con-
 suetu-

*Mœurs
Chret.c.22.*

fariensis & Lactantius tanta cura funestas mor-
 tes Tyrannorum in Asia retulerunt, qui Marty-
 res persecuti sunt; conflat enim, complures ex
 illis persecutoribus tranquilla morte fuisse de-
 functos, quin etiam non nullos ad Fidem con-
 versos. Unde Lactantio & Eusebio quoque ob-
 jici potuisset, Argumentum non semper demon-
 strans, nihil demonstrat.

Mihi vero nec Fleurii axioma erroneum, nec
 Eusebius vel Lactantius frustra scripsisse viden-
 tur, quia, licet hujusmodi argumenta convincen-
 tia non sint, admodum probabile tamen est, Deum
 non nunquam injurias Ecclesiis suis illatas in hoc
 saeculo ultum fuisse, ideoque Jurium Ecclesiasti-
 corum violatores, justo metu incusso, a Sacrile-
 ga temeritate cohiberi possunt. Exemplum vin-
 dictæ Divinæ habemus ex Veteri Testamento in
 Heliodoro, qui ærarium Templi Ierosolymita-
 ni expilaturus ab Angelis egregie vapulavit.
 Machab. II, 3.

Hist. Eccles. Tom. XIV. G g

suetudinem jam primis Ecclesiæ Sacculis viguisse ex genuinis Martyrum Actis atque ex Scriptis Patrum attentus Lector perspexerit. (*) Meminerit etiam eorum, quæ S. Augustinus de Reliquiis S. Stephani & Miraculis ibi patratis memorat. Verum etiam idem S. Doctor testatur, jam sua ætate quasdam Reliquias falsas pro veris fuisse jactatas; nec res est adeo facilis, semper genuinas a supposititiis discernere. Sublata autem fuisset erroris occasio, si antiquorum Christianorum cautio nunquam fuisset contempta. Hi enim prudentissime Sanctorum Sepulchra relinquentia intacta, eorumque corpora alte in terram defossa, ut hodieque Sanctorum Apostolorum Petri & Pauli Romæ servantur, custodire solebant.

Illud

(*) Dem Herrn Siegmund Baumgarten einem Protestant gesunken die Abhandlungen des Herrn Fleury so wohl, daß er sie in ihrer Gattung als * im 9. Theil Meisterstücke anrühmet. * Freylich sind es Meisterstücke, aus welchen die Herren Protestant erkennen sollten, wie übel sie gehan, da sie die Verehrung der Heiligen abgeschaffet, und wie unbillig sie die Katholiken einer Abgötterey beschuldigen.

Illud quoque, studiose Lector, nec
dum memoria exciderit, quanta con-
stantia S. Gregorius ipsi Imperatrici *III. Epist.*
caput S. Pauli mittere denegaverit.³⁰
Nempe satis Reliquiarum potentibus
dari existimabant Veteres, si iis par-
ticulas lineas prius Sacris Sepulchris
impositas, aut velamina, quibus vel
Sanctorum sepulchra, vel Altaria con-
tecta fuerant, transmitterent.

Prius Orientales Christiani Reli-
quias transferre & dividere cœperunt,
atque exinde fraudis & deceptionis
nata occasio. Ut enim liquido con-
stare posset, an genuinæ essent Reli-
quiae, certam esse oportuisset earum
originem, & cognosci, in quorum ma-
nus ab initio usque ad postrema tem-
pora devenissent, quod non adeo diffi-
cile in Ecclesiæ exordiis fuit. Sed
post elapsa complura sæcula facile
negotium erat non vulgus modo, sed
etiam Episcopos parum doctos & Di-
sciplinæ non intentos decipere. Post-
quam vero editis legibus decretum,
ne ulla Ecclesia aut ullum Altare con-
secraretur, nisi adessent Sanctorum

G g 2 Reli-

Reliquiæ, cum necessitas urgeret unde aliquas comparandi, obstupefcendi non est locus, eas ad examen rigidum non fuisse vocatas. Sordida deinde cupiditas Oblationes & peregrinationes, quibus opulentia in civitates invehebatur, quibusdam Ecclesiis parandi, multo laxius Clericorum avaritiæ satiandæ modum aperuit.

Ego vero nolo his reflexionibus, ad omnes Reliquias generaliter pertinentibus, singulis detrahere. Absit! scio enim Reliquias dari nulli suspicioni obnoxias, videlicet corpora Sanctorum Patronorum cuiuslibet Ecclesiæ, ubi mortui sunt, & exinde semper magno honore culti. Tales sunt Parisiis S. Dionysius, S. Marcellus, S. Genovefa; nam quamvis turbulentis Normannorum temporibus eorum Reliquiæ translatæ fuerint, nunquam tamen locus, in quo affervabantur, hominum memoriam fugit. Quod spectat ad alias, examen instituendum cuiuslibet Episcopi prudentiæ relinquo, & id solum moneo, multo majore solicitudine in illa-

illarum originem esse inquirendum, quæ per complura Sæcula ignotæ, in Sæculis obscuris & ignorantiae te-nebris obfuscatis subito apparuerunt, aut quæ a remotis Regionibus allatæ dicuntur, ignorantibus cunctis, quo-modo & a quo servatae & quomodo translatæ fuerint. His non obstan-tibus credo', Deum Scrutatorem hu-mani cordis, propitium esse devotio-ni populorum, qui nulla alia moti in-tentione, quam Sanctos colendi, Re-liquias a pluribus Sæculis veneratio-ni publicæ expositas bona fide conve-nienti honore prosequuntur.

Ergo accurate distinguenda sunt, quæ de fide Catholica creduntur, sci-lacet, utilem esse Christianis, Sancto-rum in Cœlis pro ipsis intercessionem & venerationem Reliquiarum, ab illis abusibus, quos ignorantia & deprava-ti hominum affectus invexerunt, dum non solum Fideles in ipso facto deci-pi se passi sunt, honorem falsis Reli-quiis exhibentes, sed etiam veris Re-liquiis plus quam par est virtutis tri-buerunt, eas tanquam Præsidium in-

G g 3 falli-

fallibile habentes, quo quibusve privatis atque etiam totis Civitatibus omne genus Benedictionis tam in temporalibus, quam in Spiritualibus conciliaretur. Etiam si præsentia Sanctorum adhuc viventium & inter nos versantium frueremur, ea non magis saluti nobis esse posset, quam ipsius IESU Christi præsentia, qui in Evangelio diserte comminatur in hunc modum: *Tunc incipietis dicere*

Luc. 13. 26. *ad Patrem familias: manducavimus coram te & bibimus, & in plateis nostris docuisti. Et dicet vobis: nescio vos unde sitis. Igitur Reliquiarum utilitas in eo sita est, quod Sanctorum memoriam reducant, nosque ad imitandum virtutes eorum excitent. Secus Reliquiarum aut Sacrorum locorum præsentia nos non salvabit, sicut Templum nihil profuit Judæis, quibus Propheta exprobrabat, quod confiderent in verbis mendacii dicentes:*

Jerem. 7. 4. *tes: Templum Domini! Templum Domini! & tamen mores suos non emendarent.*

§. V.

§. V.

Ex affectu Loca Sacra & Reli-
quias venerandi, præsertim illis Sæ-
culis, in quibus necdum ab uno loco
in alium transferri solebant, nata est
consuetudo Religionis causa peregrini-
nandi, & licet, stante Romano Impe- *Mœurs Chre.n.44.*
rio, ob continuum omnium provincia-
rum commercium, piæ peregrinatio-
nes facilius suscipi possent, nihilomi-
nis etiam sub Barbarorum Dominatu,
postquam nova Regna stabilita sunt,
frequentissimæ fuere. Puto etiam
hoc Devotionis Christianæ genus il-
lorum populorum genio fuisse maxi-
me congruum; nam cum semper vel
venationi indulgerent, vel bellum ge-
rerent, continuis profectionibus erant
assuetti. Unde piæ peregrinationes
commune Religionis exercitium po-
pulis, Regibus, Clericis, Episcopis,
Monachisque factæ. Ego vero af-
firmare non dubito, rei levis momen-
ti, & accessoriæ, præcipuum Chris-
tianæ Religionis munus fuisse post-
positum, quando Episcopus deserta
ad integros annos Ecclesia sua ab ex-

Gg 4 tremis

tremis finibus Franciæ vel Angliae
Romam, vel etiam Jerosolymam pete-

Bonif. epist. bat, quando Abbates vel Monachi
105. hist. lib.

XLII. §. 35.

claustra sua relinquabant, quando fe-
minæ & etiam moniales tam longæ
viæ periculis se se exponebant. No-
taveris sine dubio, Lector Benevole!
ex Sancti Bonifacii querelis, quam
tristia, quam deploranda inde evene-

Cone. Cabil. rint. Profecto hujusmodi peregrina-
313. c. 40. nantibus plus malū timendum quam

boni sperandum erat, & ego pere-
grinationes pias, prudentia non co-
mitante suscepas, ceteris relaxatæ
Disciplinæ causis adnumerandas esse

Lib. XLVI. existimo; de quarum frequentia ab

§. 5.

Vid. Morin. ineunte Sæculo nono viri prudenti-
pœnit. *V. c.* simi conquerebantur. Nulli vero rei

15.

Hist. lib. ad Disciplinam Ecclesiasticam perti-
XXX. §. 42. nenti magis nocuere peregrinationes

Christianorum, quam Pœnitentiae.

More antiquo pœnitentes in Diaconiis aut aliis cellis prope Ecclesiam
positis includebantur, ubi animo col-
lecto & ab occasionibus in pristina re-

Greg. ep. 2. labendi peccata remoti degerent. Id
Leon. didicisti, Lector, ex Sacramentario,

quod

quod S. Gelasio tribuitur, & ex Gre- *Hist. lib.*
 gorii III. Epistola. Verum Sæcu- *XLII. §. 9.*
 lo VIII. inchoato, qui peccatoribus *Morin. lib. 7.*
 pœnitentiam injungebant, contra- *c. 15. Capit.*
 riām viam tenentes, gravissimorum *Aquisgr. an.*
 peccatorum reos procul a patria pro- *789. c. 77.*
 fugos aliquanto tempore, exemplo *Sup. lib.*
 Caini, per varias regiones errare ju-
 bebant. Cum vero brevi sub hac
 pœnitentia ambulatoria ingentem ab-
 usum latere viri sapientes intellige-
 rent, jam Caroli Magni ætate Decre-
 to Synodali prohibitum, ne homines
 illi, horrendi aspectus, qui sub pœ-
 nitentiæ larva nudi & vinculis ferreis
 onusti in mundo errabant, ulterius
 tolerarentur. At consuetudini pro-
 pœnitentia injungendi peregrinatio-
 nem ad loca Sacra celebratissima
 Cruciatæ originem suam debent.

§. VI.

Abusus in Cultu Reliquiarum in *Supersticio-*
næs.
 superstitionem degenerat; sed præ-
 terea mediæ ætatis ignorantia super-
 stitiones manifestas peperit. Qualis
 erat illa Divinatio, *Sors Sanctorum,*
 appellata, cuius tot exempla Grego-

G g 5 rius

Hist. lib. rius Turonensis refert, calamo usque
XXX. §. 1. adeo serio, ut iis fidem adhibuisse me-
Greg. V. rito lectoribus videri possit. Quales
hist. c. 14. item erant Probationes, Judicium Dei
Hist. lib.
XXXIV.
§. 31. hist. dictæ, sive per aquam, sive per ignem,
lib. XLVI. sive per singulare certamen, quas
§. 48. lib. L. Agobardus acriter rejiciebat, & Hinc-
§. 22. marus defendebat, & quarum usus
 tam diuturnus fuit. Qualis erat illa
 Astrologia, cui fides habebatur, præ-
 cipue Eclipsis & Planetarum effecti-
 bus. (*) Denique hujusmodi super-
 stitiones, sicut etiam aliæ, his mani-
 ste pejores, in Conciliis illorum tem-
 porum damnatae, Paganismi nec-
 dum penitus extinti vestigia erant,
 & perversi cujuscunque studii nullus
 pejor est effectus, quam credere, nos
 scire, quæ nescimus. Simplex igno-
 rantia non adeo nocet, nisi error &
 saepe præsumptio accesserint.

§. VII.

(*) Discant hic a Fleurio Protestantes, Abusus
 & Superstitiones, ubicunque reperiantur, damna-
 re, & nihilominus in Communione Ecclesiæ Ro-
 manæ, extra quam per omnia Sæcula nemo or-
 thodoxus habebatur, remanere.

§. VII.

Huc usque de Occidente verba
feci; sed nec Ecclesia Orientalis a
tentationibus & periculis libera fuit.
Græcorum Imperium non quidem pe-
nitus est eversum, sed hinc Arabum
Musulmannorum, inde diverorum
Scytharum, præsertim Bulgarorum
& Russorum funestis armis in angu-
stos limites redactum. Cumque Bul-
gari & Russi Fidem Christi suscep-
lent, iidem prope effectus ipsis re-
gnantibus in Ecclesia Orientali, ac
sub Barbaris e Septentrione advectis
in Ecclesia Occidentali secuti sunt.
At contrariam rationem Musulmanni
inierunt; hi enim ceteras nationes
ad suam Fidem convertere fatage-
bant, & Religionem Mahometis per
totum terrarum orbem propagandi
specie vastissimas Romani Imperii
provincias sibi subjiciebant. Christia-
nos tolerabant quidem, sed ad eos
pervertendos nihil relinquebant in-
tentatum, sola excepta manifestæ
persecutionis via, eo ipso Fidelium
hostes Gentilibus atrociores. Cete-
rum

Orientis
facies.

rum Mahometanorum Religio multa docet decipiendis simplicis mentis hominibus aptissima. (*) Dei unitatem & Idololatriæ horrorem prædicant, complures usus Christianorum, preces statutis horis persolvendas, jejunia menstrua, pias peregrinationes servant, & tandem exquisita Mahometis nequitia, qua Sectatoribus suis cum pluribus uxoribus Concubinisque arbitriam Venerem concessit, homines, voluptate captos, pellicit. Præterea ad seducendos Fideles improba folertia, qua Rei Christianæ nihil magis noxiun unquam fuit, Mahometani utebantur, scilicet cum Syria Nestorianis & Ægyptus Eutychianis scateret, tam his quam illis Patriar-

(*) Cum fama notissimus ille Apostata Comes Bonneval, post paucos dies circumcisio nem, Mahometanæ Religionis stigma, receptorus a quibusdam zelosis Christianis interrogatur, in quo læsisset eum JESUS Christus, quem turpissima defectione atrociter offenderet, respondit; Deum aliquando circumcisionem claris verbis præcepisse, nunquam vero hoc Preceptum satis diserte revocasse. Malus Theologus!

Patriarcharum Constantinopolitano-
rum & Imperatorum (hos enim tan-
quam persecutores suos acerrimos
pertimescebant) inimicis infensissi-
mis, opportunæ divisionis occasione
Hæreticis favebant, premebantque
Catholicos, sibi suspectos, quod Im-
peratoris Constantinopolitani clien-
tes essent, unde etiam *Melchitæ*, seu
idiomate Arabico Regii vel Imperia-
les dicti sunt. Hinc tanti inali origo,
quod etiamnum antiquissimæ Hære-
ses existant, atque Christiani in Orien-
te Episcopos Patriarchasque diversa-
rum Sectarum, Melchitas, Nestoria-
nos, Jacobitas, id est Eutychianos, ha-
beant.

Hac improba industria Musulman-
ni Christianam Religionem non qui-
dem extirparunt, sed Christianos ad
extremam paupertatem redegerunt;
tum etiam, cum acerba servitute pres-
sis nec animus, nec opportunitas esset
literas discendi, fœda ignorantia suc-
cessit. Malum auxit, quod linguam
a patria diversam discere cogerentur,
nam postquam Arabes præcipuas pro-
vincias

vincias subegissent, devictis gentibus dominorum suorum lingua discenda fuit, cuius hodieque in toto Oriente usus est. Lingua Græca tantum in officiis ad Religionem spectantibus, & a solis Melchitis conservata; nam Nestoriani lingua Syriaca, & Jacobitæ Coptica, seu Ægyptiaca antiqua, officia Divina recitabant. Itaque cum omnes libri tam Ecclesiastici quam prophani Græce scripti essent, ad usum Melchitarum in Arabicam vertendi erant, aut ipsis lingua Græca addiscenda, quod scientiarum studium multo difficilius effecit. Inde est quod, postquam Musulmanni maximas provincias subjugassent, res gestæ in Ecclesiis illis antiquissimis Ægypti, Palæstinæ, Syriæ, olim florentissimis, nobis ignotæ sint, & ego Scriptoribus destitutus Episcoporum seriem, ut in superioribus Sæculis feceram, tibi, amice Lector, dare non potuerim. Quod affirmo, probat exemplum Eutychii Patriarchæ Alexandrini, qui licet esset Melchita, Historiam suam Arabice scripsit, atque

que ut nihil dicam de immixtis fabulis
innumeris, etiam cum sui temporis fa-
cta narrat, tam parum accurate id
præstat, ut exinde satis pateat, quam
misera literarum facies inter hos Chri-
stianos fuerit. Quin etiam a Græcis
Musæ negligi cœperunt, sive ea defi-
dia ob commercium cum Gentibus
Barbaris vicinis suis, sive sub Regno
Imperatorum rusticorum & inhu-
manorum, quales, ex populis ferocibus
orti Leo Isaurus, ejus filius Coprony- *Hist. lib.*
mus, & Leo Armenus fuere, irreple- *XLII. §. 28.*
rit. Ikonoclastarum Hærefis, ab his *lib. XLVI.*
Principibus ad furorem usque pro- *s. 1. Hist. lib.*
pugnata, ortum suum debebat igno- *XLIV. §.*
rantiæ crassæ, (*) quæ 36.
ipsis Sancta-
rum

(*) Notent sibi hoc a Fleurio præclare dictum
dociissimi Domini Protestantes, præsertim defun-
cti Domini Mosheim Cultores, & Fleurii olim
Interpres, qui sex Partes in quarto in vernaculam
translatas edidit. Denn des Herrn Fleury Ab-
handlungen sind nach dem Geständnisse der Herren
Protestanten Meisterstücke. Er hat aber solche in
keiner andern Absicht geschrieben, als die Katholi-
cken in der Gemeinschaft mit der Römischen Kir-
che zu stärken, und die Protestantten ihres grossen
Fehlers zu überführen.

rum imaginum cultum tanquam Idolatriam exhibebat. Judæorum quoque & Musulmannorum calumniis, Doctrinæ Fidei rudes, aures dederunt, cum potius perpendere oportuisset, hunc Cultum in Ecclesia, traditione supra omnium memoriam accepta, viguisse, in Ecclesia, inquam, quæ errare non potest, quo etiam argumento Patres Concilii VII. potissimum innitebantur.

At vero ex ejusdem Concilii Actis dispicimus literas & eruditionem illa ætate defecisse, cum citent historias permultas dubias, ne dicam ad fabulas amandas, & Scripta suspecta; unde Græci nullatenus meliores Critici fuisse quam Latini probantur. Hæc autem ad Quæstionis substantiam non spectant, cum satis argumentorum ad demonstrandum authenticæ, imaginum cultum semper receptum, Patres afferant, & suam Sententiam Ecclesiæ infallibilitate suffulcent. Aliud quoque exemplum clarissimum, Græcos malos fuisse Criticos, est illa facilitas in recipiendis Scriptis,

ptis, quæ S. Dionysii esse putabantur. Hæc Justiniani ævo rejecta, elapsis exinde annis centum, tempore Monothelitarum, quibus Operatio *Theandrica*, in illo Auctore explicata, quando adversus Catholicos disputabant, pro Achille erat, iterum a nemine in dubium revocabantur.

*Hist. lib.**XXXII.**§. 32.**Hist. lib.**XXXVIII.**§. 50.*

Literæ persecutionibus Iconoclastarum in Imperio Græcorum pæne extinctæ, & a Basilio Macedone atque doctissimi Photii cura iterum excitatæ, sub Leone Philosopho ejusque Successoribus conservatæ sunt. Nihilominus Scriptores illius ævi antiquæ Græciæ viris longe inferiores habentur. Dictio quidem fatis terfa videtur, sed stilos juveniliter compitus; vix aliud præter locos communes, declamationes superfluas, ostentationem eruditionis, reflexiones inutiles occurrit. Hujus rei nullum luctuosi exemplum habemus quam in Metaphraste, qui de materia ad scopum meum pertinente scripsit, quique, Psello ipsius admiratore teste, tot vitas Sanctorum, cum eas

Hist. Eccles. Tom. XIV. Hh no-

nobis amoeniores reddere cuperet,
corrupit.

Denique Græci, saltem non minus quam Latini, fabulas & superstitionem amabant, geminam ignorantiae prolem. Quod spectat ad fabulas, satis mihi sit, in memoriam reduxisse Imaginem prodigiosam Edeffenam, cuius historiam enormiter longam Imperator Constantinus Porphyrogenitus edidit. Eam enim studiose re-

Hist. l. LV. tuli. Ad Superstitionem autem pertinet Historia Bizantina, cuius exempla in singulis paginis occurunt.

Nullus Imperatorum Solium consen dit, aut ex eo detruditur, nisi vel præfagium, vel oraculum editum præcesserit. Semper aliquis Reclusus in aliqua Insula, austestate vitæ celebratissimus, alicui Græcorum Belliduci clarissimo Imperium promittit, qui deinde, illud consecutus, vati suo felicissimo Archiepiscopatum vel Patriarchatum confert. Ut autem verum dicam, hujus farinæ prophetæ non raro Sycophantæ erant. Jam ad Ecclesiam Occidentalem revoca-

mur.

§. VIII.

§. VIII.

Illud quoque sub Dominatione Clerici Ve-
Barbarorum fecutum, quod Episco- natores &
pi Clericique venationi & militiae Milites.
more Laicorum indulserint. Id ta-
men non in ipsis exordiis factum;
nam in principio Barbari, licet Chri-
stiani, ad Ordines Ecclesiasticos non
admittebantur. Præter ignorantiam et-
iam indita a natura ferocia & animi le-
vitas eis administrationem Sacramen-
torum & curam animarum committi
prohibebat. Vix ante Sæculum VII.
æque ac Romani ad officia Ecclesia-
stica nullo discrimine ordinari cœpe-
runt; quantum mihi ex Episcoporum
& Clericorum nominibus, quæ usque
ad illa ferme tempora Romanæ lin-
guæ genio congrua notavi, conjicere
licuit. Namque etiam ante illud sæ-
culum non occurrunt in Conciliis Ca- *Cone. Epas.*
nones prohibentes Clericis, ne mili- *c. 4. Cabill.*
tent aut arma gerant, ne venentur, *II. c. 9.*
ne canes & aves oblectamenti cau-
sa alant. Et id quidem merito, quia
cursus violentus insectantium feras,
instructus ad venandum necessarius,

Hh 2 ingen-

ingentes sumptus, Clericorum modestiam non decent, quorum est literarum studiis, & orationi vacare, pauperes nutrire, vitam religiosam & a pravis affectibus liberam ducere.

Multo magis armorum strepitus a tranquillitate vitae Clericorum abhorret. Sed tamen Episcopi, cum Bona Ecclesiastica possiderent, ad armorum societatem a Laicis quadam necessitate pertracti sunt; illo enim tempore Jus Feudale introductum. Cum duæ primæ Regum Stirpes compluresque ex tertia in nostra Francia imperarent, bellum non militibus pecunia conductis & stipendia accipientibus gerebatur, sed satellitibus illorum, quibus Principes & Reges fundos possidendos ea conditione concesserant. Cuilibet præscriptum erat, quot homines, quot equos, quantum aliarum rerum in expeditionibus bellicis necessariarum conferre teneretur. Hæcque quamprimum jubebatur adducere debebat. Itaque quia Ecclesiæ jam illo ævo pinguia prædia habebant, Episcopi sicut & alii

Opti-

Optimates Reipublicæ exorto bello auxilium præstare cogebantur. Dixi: Episcopi, quippe omnia Bona Ecclesiastica in omnibus Dioecesibus adhucdum communi administratione sub auctoritate Episcoporum custodiebantur. Nulla, nisi Bona Monasteriorum erant separata. Illi reditus, cuilibet Clericorum proprii, & quos hodie Beneficia appellamus, necdum a tota Ecclesiasticorum Bo- *Lib. XXX.*
norum massa distinguebantur; tunc- *§. 54.*
que Beneficia dicebantur, vel Feuda *XXXI. §. I.*
Laicis collata, vel Fundorum Eccle- *XXXII. §.*
siæ Ususfructus Clericis in mercede aut alio titulo concessus, ea conditione, ut post eorum obitum posses-
sio iterum massæ communi conjungeretur.

Episcopis quoque sui erant Valli, qui ob Feuda ab ipsis recepta jussi militare tenebantur. Quin etiam Episcopus a Rege vocatus suas copias in hostem ducere debebat. Carolus Magnus supplicis populi sui *Hist. lib.*
precibus dedit, ut jure hoc acquisito *XLV. §. 26.*
cederet, & Episcopis onus proceden-

H h 3 di

di in aciem relaxavit, si modo milites suos mitterent. Verum salutare Decretum male servatum est, quippe posteriore tempore sicut ante, Episcopos armatos, dimicantes, captos in bello occisosque videmus.

§. IX.

Ut vero de bello taceamus, Juris Ecclesiæ dictio temporalis illis saeculis Ecclesiæ*Jurisdictio Sæcularis.* siis acquisita Episcoporum animos distrahere cœpit in varia. Reipublicæ negotia ab Optimatibus tractari solebant vel in Comitiis generalibus, vel in Principum Curia, cumque Episcopi viri essent, literati utiliora oblique Regibus præstabant quam Laici. Igitur Episcopis semper nova itinera erant suscipienda, nam nec Principis Curia in certo loco erat fixa, nec Comitia publica in una civitate celebrari solebant. Si, ut hujus rei exemplum demus, Caroli Magni vitam in memoriam revocemus, eum modo circa, modo ultra Rhenum, jam in Italia, jam in Saxoniam, hodie Romæ, post menses tres Aquisgrani videbimus, nunquam non magno numero Episcopos

pos post se trahentem, quos eorum
Vasalli & Domestici sequebantur.
Quanta temporis jaētura! quanta
mentis distractio! quando illi Episco-
pi Diceceses suas visitabant? quando
Verbum Dei populo prædicabant?
quando necessariis scientiis vacabant?
Curiæ quidem seu Conventus gene-
rales Concilia dici poterant; sed non
illa Concilia ex Canonum præcepto
in qualibet provincia ab Episcopis vi-
cinis sapienter olim celebrata. Erant
vero totius Francorum Imperii Con-
cilia nationalia, in quibus simul Ar-
chiepiscopus Coloniensis, & Turonen-
sis cum Narbonensi & Mediolanensi,
Episcopi Italiæ, Saxoniæ, & Aqui-
taniæ confidere conspiciebantur. Id
verum quidem, quod ideo Statuta in
omnibus his provinciis sibi ipsis magis
fuerint consentanea, sed Episcopis ra-
ro in Ecclesiis suis præsentibus, vix
unquam effectui dari poterant.

Conventus memorati proprie Comitia Reipublicæ & occasione Concilia Ecclesiastica erant, ne inutilis esset tot Episcoporum præsentia. Ergo

H h 4 mate-

materia præcipua in illis discutienda ad Salutem Reipublicæ spectabat, nec tamen Episcopis abesse licebat, quia cum ceteris Optimatibus vocabantur. Inde illa temporalium & Spiritualium rerum commixtio Religioni maxime noxia originem duxit.

Suo loco & tempore Regulas antiquorum

*Hift. lib.
XXII. § 45.
Lib. XXX.
§. 31.*

Patrum de distinctione utriusque Potestatis, Ecclesiasticæ & Sæcularis retuli, & præter alia Synesii Epistolam, itemque celeberrimum Gelasii Papæ locum, toties deinde a posteris repetitum. Vidisti, studiose Lector, hos Sanctos Doctores minime dubitasse, quin Deus, licet utraque Potestas non nunquam conjuncta ante Adventum JEsu Christi legatur, infirmitatem humanam cognoscens, in novo Testamento potestatem Ecclesiasticam a Sæculari penitus separaverit, &, sicut Supremi Principes, licet Dei Ordinatione instituti, nullam partem de novæ Legis Sacerdotio acceperunt, ita etiam Episcopis nulla Jurisdictione in res temporales a JEsu Christo data fuerit.

SIBIT

Ita-

Itaque Episcopi quoad sacerdicia
Principibus, sicut Principes quoad
Spiritualia Episcopis, simpliciter sub-
jecti sunt. Hæc fuere Sanctæ Anti-
quitatis documenta, quæ octavo Sæ- *Hist. lib.*
culo in Epistola secunda Gregorii III. *XLII. §. 9.*
Papæ ad Leonem Isaurum data lucu-
lenter cognoscimus. Porro etiam
Sæculo sequente Nicolaus I. Papa *Nic. ep. 8.*
Imperatori Constantinopolitano scri- *Conc. p. 324.*
bens, *Priusquam advenisset JESUS*
Christus, inquit, invenimus aliquos fui-
se Reges simul & Pontifices, qualis erat
Melchisedech. Tum Dei institutionem *Hist. lib. L.*
imitatus Diabolus voluit, ut Imperato- *§. 41.*
res Gentiles Summo Pontificatu quoque
fungerentur. Sed post adventum Illius,
qui vere Rex est & Pontifex, nec Imperatores
jura Pontificum, nec Pontifices Imperatorum munus amplius inva-
serunt. *JESUS Christus unam poter-*
statem ab altera ita separavit, ut Im-
peratores Pontificum subsidio ad conse-
quendum vitam æternam indigerent, &
Pontifices Imperatorum legibus in vita
civili & negotiis sacerditalibus uterentur.
Ita sentiebat Nicolaus Papa, quem

Hh 5 nemo

nemo mortalium Sedis suæ jura neglexisse accusat.

§. X.

Utriusque
Potestatis
confusio.

*Hist. lib.
XLIX. §.
46.
LII. §. 12.
LV. §. 36.*

*Lib. XI.
§. 29.*

Ex eo deinde tempore quo Episcopi ad principatum Sæcularem se enectos intellexerunt, atque in partem Regiminis Politici admitti, putarunt, sibi ut Episcopis illa jura convenire, quæ solum ut Principibus competebant. Reges judicare aggressi sunt non solum in tribunali Confessionis secretæ, sed etiam in Conciliis. Reges vero Jurium suorum rudes non obfistebant, quod in Carolo Calvo & Ludovico Ultramarino, ut omittam alios, notavi. Accessit in medio Sæculi octavi Regum consecratio, illa ætate introducta. Quippe cum Episcopi coronam Regibus imponerent, eis Dei nomine Regnum dare videbantur.

Sed jam prius insolentem adversus Dignitatem Regiam molitionem literis mandatam invenio, quam ceteris omnibus antiquiorem puto, tunc nempe peractam, cum Episcopi Wambam, Visigothorum in Hispania Regem, in Concilio Toletano anno sex-

cen-

centesimo octogesimo primo a Regno
deposito, prætexentes, quod ei
Pœnitentia publica fuisset injuncta,
& habitus monasticus collatus, licet
infcio, nempe ob morbi subitam vim *lib. XLVII.*
sui ipsius impotis. Secundum exem-*§. 40.*

plum habemus in Pœnitentia Ludovi-
co Pio injuncta; unde Episcopi, qui
eam dictaverant, sequi putabant, non
licere Pœnitenti Dignitatem Regiam
repetere. At S. Ambrosio in men-
tem non venit, simile aliquid ex Pœ-
nitentia Theodosii inferre. Quis ve-
ro dicere præsumat, S. Ambrosio, vi-
ro maximo, constantiam defuisse, qua
auctoritatem Ecclesiæ propugnaret,
aut scientia Canonum Gothis in Sæ-
culo septimo & Francis in octavo exi-
stentibus inferiorem fuisse?

Bonifacius Comes, Africæ præ-
fectus, æmularum, quos in aula Im-*lib. XXIV.*
peratoris habebat, insidiis ad ultima *§. 51. 52.*
confilia impulsus, arma arrinuit, pro-
priam salutem defensurus, & a S. Augu-
stino, amico suo, consilium in re subita
& ardua expedit. Respondet S. Do-
ctor, salutaria monita ad corrigendos
mores

mores tribuit, suadet; potentia sua prudenter & provide uteretur. Quod vero ad bellum, quod suscepserat, spectabat, diserte denunciat, suum neutram esse hac super re consilia ipsi suggestere, nec decere, ut' arinorum ullam mentionem ficeret. Noverat nimurum S. Augustinus officii sui limites, a quibus nec latum unguem recedere constituerat. Episcopi nostri, longe audaciore consilio, a Ludovici Pii partibus ad filios deficiunt, rebelles ad suscipiendum bellum civile excitant, quod Francorum Imperium pæne evertit. Non deerant, quæ ad defendendam causam suam speciose afferrent; imbecilli animi Principem esse Ludovicum, secundæ uxoris cupiditatibus obnoxium, unde totum Imperium turbaretur. At Episcopos pensare oportuisset, quanta mala ex præcipiti consilio fecitura essent, & meminisse, non licere sibi supremo Principi velut humili monacho Pœnitentiam Ecclesiasticam præscribere.

Summi Pontifices jure merito existimantes, tantum sibi, quin & plus, poter-

potestatis esse quam Episcopis, brevi etiam Supremorum Principum causas, non ut intercessores aut arbitri, *Hist. lib. LII.*
 sed tanquam vi officii & ad id ipsum *§. 24.*
LII. §. 1.
 auctoritate præediti definire cœperunt. Quod revera non aliud erat, quam coronas, quibus vellent, dispensare. Ita Hadrianus II. Carolo Calvo prohibuit, ne Regnum Lotharii nepotis sui adiret, nec parum offensus est, quod Carolus nihilominus hoc Regnum occupasset. Memineris vero, amice lector, quanto vigore Hincmarus huic Pontifici se objurganti re-*lib. LII. §. 8.*
 sponderit, cum ei nomine Procerum *Hincm. op.*
 Francorum rescripsit; Regna hujus^{41.}
 Mundi bello & victoriis, non autem Papæ vel Episcoporum excommunicatione parari. Et postea; *rogate Papam, ut cogitet, non posse ipsum simul Regis & Episcopi munere defungi, & Antecessores ipsius Ecclesiam non Rempublicam rexisse.* Item: *Officium Episcopi non est quemquam excommunicationis fulmine ideo ferire, ut cuiquam Regnum hujus Mundi vel detur, vel auferatur, nunquam enim persuadet*

*bit Papa, uos ad Regnum Cælorum per-
venire non posse, nisi in terris Regem,
quem ipsi nobis dare placuerit, rece-
rimus.*

Hæc itaque ex coniunctione Episcopatus cum Principatu sæculari se-
cuta sunt. Credebatur illis obscuris Ecclesiæ sæculis, præstare Episco-
pum esse & Principem quam Episco-
pum non Principem; sed non atten-
debant, qui ita judicabant, Principem
nocere Episcopo, quod hodie in Ger-
mania & Polonia satis exploratum
est. (*) Hic enim locum habet præ-
clara Regula Hesiodi; magis prode-
sse dimidium quam totum. Sed quid
ego Hesiodium commemoro? habe-
mus ipsius JEfu Christi auctoritatem,
docentis, pluris æstimandam esse vir-
tutem

(*) Satis superque fuisset, si Fleurius tanti ponderis materiam problematice proposuisset, rem indefinitam reliquisset, & sententiam non ro-
gatus non pronunciasset. Inde etiam est, quod a Vi-
ro Clarissimo in *Reflex. & Princip. mel. part. III.*
in ferendis judiciis temere præceps dicitur. Ce-
terum Fleurius, ubique, sua opinione, veri-
tatem profert, nec Germanis, nec Italis nec
Polonis nec, popularibus suis, Gallis parcit,

tutem solam, quam cum divitiis con-
junctam.

In ista utriusque Potestatis confu-
sione Sæculares quoque Jurisdic-
tio-
n-
nis suæ limites transgressi sunt. Sæ-
pe Optimates non requisito Episcopo-
rum consensu Presbyteros in Eccle- *Hist. lib. I.*
sii sibi subjectis constituebant. Et *XXXII. c. 44. 69.*
Reges jam illa ætate, qua stirps pri- *Concil. Caro.*
ma in Galliis imperabat, de Ecclesiis *an. 535. c. 1.*
Cathedralibus decernere præsume- *Conc. Aurel.*
bant, quamvis eodem tempore in Con-
ciliis ipsorum consensu celebratis li-
bertas in Electione Episcoporum sta-
tueretur; namque Electionis forma
semper servabatur. Doctissimus Flo-
rus, Ecclesiæ Lugdunensis Diaconus,
scite notat, stante Imperio Romano *post. Agob.*
nec Imperatores, nec Magistratus soli- *to. I. p. 254.*
tos fuisse sese in Electionem Episco- *Hist. lib. XLVI.*
porum, tam parum ac in ordinationem *§. 47.*
Presbyterorum, ingerere. Nempe
tunc Episcopis potestas sæcularis nul-
la erat, quam etiam in Imperio Græ-
corum nunquam obtinuerunt. (*) Ve-
rum

(*) Ecce i quod Fleurius in Ecclesia Occi-
dentali

rum in illis Regnis, quæ ex Imperii Occidentalis ruinis exorta sunt, tanta erat Episcoporum potentia, ut Regum intereffet, de Episcoporum fide lecuros vivere. Unde in Electionibus consensus Principis necessario requirebatur. Nam in hac materia Juris fundamentum non in factis, saepe Juri contrariis, sed in Conciliis, in Legibus & Actis publicis ponendum est. Quæ de Episcopis dixi, etiam servata propositione de Abbatibus accipienda sunt. Hi licet Titulo monasterii viverent & ex consequenti essent monachi, occasione tamen fundorum, quos possidebat Monasterium, ad conditionem Principum se se evectos vivi debant,

dentali factum non fuisse paulo ante exoptabat, in Orientali non evenit. Episcopi nunquam Principatum sunt consecuti. Quid vero emolumenti inde Ecclesiæ accessit? plane nihil, forsitan econtra plurimum domini. Nam cum nulla vel valde tenuis esset apud Græcorum Imperatores auctoritas Episcoporum & Patriarcharum, quos Sedi Patriarchali pro iubitu imponebant, removebantve, vilescente Sacerdotio tandem etiam vera Fides in Ecclesia Constantinopolitana interiit.

debant, habebant Vasallos & milites, quos in hostes ducebant, saepe in Aula versabantur, atque ad Regum Curias & Comitia vocabantur. Hinc judicabit prudens Lector, quam difficile non solum hujusmodi Abbates, sed etiam ipsorum monachi, quorum aliquos semper itinerum socios habebant, Regulam observare potuerint, quantum eorum absentia Disciplinæ nocuerit, quantam animorum distractionem redditus e Regia creaverit. Cum deinde hujusmodi Abbates-Principes ad suscipiendas multas profectiones & magnos sumptus faciebant, divitiis opus haberent, sua, qua pollebant, auctoritate utebantur, ad obtainendas complures Abbatias, quas deinde, excusso omni conscientiæ scrupulo, servabant.

Sed necdum hic stetit abusus. Episcopis Clericisve, quamvis non essent monachi, & proinde Abbatialis Dignitatis incapaces, Monasteria conferebantur; nam Commendæ ultimis demum Sæculis fuere introducctæ. Tandem Reges Abbatias etiam

Hist. Eccles. Tom. XIV. I i Lai-

Laicis commiserunt, aut sibi ipsis resevarunt, tantusque abusus a Sæculo octavo usque ad decimum publice viguit. Proceres, nulla alia Institutione quam Principis gratia muniti, monasteria adibant, sedemque ibi cum uxoribus & liberis, Vafallis & familiaribus, equis canibusque, figebant, consumentes maximam fructuum partem. Reliqua vero dabant pauculis monachis, ut saltem aliqua monasterii species esset, ibidem toleratis, quorum mores in dies depravabantur.

Idem malum in Oriente grassabatur, licet ejusdem origo contra Canones non pugnasset. Monasteriis plerisque ab Iconomachis, Infensissimis Cœnobitarum hostibus, destructis, Imperatores & Patriarchæ Constantinopolitani, ut ea restaurarent, eorundem curam Episcopis aut viris Laicis potentibus commiserunt, additis mandatis; redditus custodirent, Bona alienata vindicarent, tecta reficerent, monachos congregarent. Atque ejusmodi Curatores *Charisticarii* dicebantur. Sed post breve tempus, cum Tuto-

Hist. I. LIX.
§. 16.

Tutores charitate pleni esse debuissent, facti sunt Domini avari, qui monachos ut mancipia habuerunt, omnes prope redditus ad suum aerarium traxerunt, tandem jus, quod sibi in monasteria competebat, etiam in alios transferre ausi.

§. XI.

Hos effectus producebant colla-
tæ Ecclesiis divitiæ, ambitionis Cleri-

Ecclesiæ
Divitiæ.

corum & Laicorum avaritiae perpetuum in omnibus fæculis irritamentum, tunc præcipue, quando Clerici bonis moribus amorem & veneracionem populi sibi non conciliant, quando Laicis oneri esse videntur, eaque obsequia spiritualia, quæ Fideles a Clericis, magnas opes possidentibus, expectant, non præstantur. Absoluta necessitas postulat, fundos destinari ad communes pro Religione Christiana sumptus faciendos, quod in omni alia, cuiuscunque generis societas sit, requiritur. Necessariæ sunt opes, unde Clerici, Ecclesiis servientes, alantur, ædes extruantur, vel farcta tecta conserventur, vestes Sacræ

I i 2 &

& ornamenta comparentur, & præ
primis unde pauperes adjuventur. In
primis jam sacerulis sub Imperatoribus
Ethnicis Ecclesia præter oblationes
a Fidelibus sponte collatas, quibus
nullum antiquius ei ærarium fuit, Bo-

Chrys. hom. na immobilia possidebat. Verum
85. in Matth. enimvero utinam Episcopi has opes
Aug. Serm. 355. 356. onera & impedimenta necessaria sibi
Possid. vit. 6. esse cum S. Chrysostomo arbitriati ef-
24. sent, & cum S. Augustino a cupidita-
te divitias cumulandi fuissent alienif-
fimi!

At Episcopi nostri in Sæculo no-
Hift. lib. no ab avaritiæ nota absolvendi non
XXII. §. 25. sunt. Ex querelis enim regnante
tib. XXIV. Carolo Magno contra ipsos allatis
§. 39. 40. dispicimus, quod homines simplices ad
Cap. 2. ann. *811. Concil.* *Cabil. a. 813.* relinquendum mundum eo consilio
c. 6. impulerint, ut Ecclesia opibus, qui-
bus legitimi hæredes fraudarentur, di-
Hift. lib. tesceret. Sed etiamsi mittamus illos,
XLV. §. 51. qui via illicita opulentiam quærebant,
XLVI. §. 5. *Boll. 5. Jun.* invenio tamen Episcopos, Sanctis ad-
10. 19. scriptos, quibus plus justo, nisi fallor,
Bona temporalia augere curæ fuit.
In vita S. Meinverci, qui S. Henrico
Impe-

Imperatori coævus fuit, commentarius agrorum, ipsius industria Ecclesiæ acquisitorum, pæne omnem paginam implet.

Ecclesiarum thesaurus, puta, va-
fa argentea, Reliquiarum arcæ, alia-
que supellex pretiosissima Infideles,
nempe Normannos in Francia, Sar-
cenos in Italia, ad ea diripienda pel-
lexerunt. Agrorum copia & juncta
Dignitatibus Ecclesiasticis sæcularis
potentia malorum Christianorum cu-
piditatem irritabant; unde Bona Ec-
clesiastica vi aperta invadebant, post-
quam Regia auctoritas cecidit, vel
specie defensionis ea sibi usurpabant.
Ex eodem fonte ambitus & simonia,
perniciosissima vitia fluxerunt. Illud
vero fidem nostram adversus scandala,
præprimis Romana, quæ Sæculum
decimum infamarunt, confirmare de-
bet, quod Filius Dei, cum Ecclesiæ
præsidium suum usque ad finem mun-
di pollicitus est, non promiserit, pro-
hibitum se, ne mali intrent, sed con-
tra prædixerit, malos bonosque us-
que ad extremam separationem sem-

Ii 3 per

per fore permixtos. Non promis omnibus Ministris, omnibusque Ecclesiæ Pastoribus, & ne quidem Pastorum omnium Capiti, vitæ Sanctitatem, (*) attamen potestatem Supernaturalem omnibus illis, qui in Sacrum Ministerium ritu a se præscripto intrarent, diserte promisit. Quemadmodum igitur nullo non tempore aliquos impios homines reperire fuit, qui corde ad Deum sincere non converso, & ceteris conditionibus requisitis carentes, Baptismum & Eucharistiam accipere non sunt veriti, ita etiam non defuere, qui, non vocati, manus sibi imponi petierunt, & his non obstantibus vere Presbyteri vel Episcopi fuere, sed heu! ad suum & saepe gregis sui interitum. Ut parvis complectar omnia; sicut nullum de aliis criminibus, ita etiam de Sacrilegiis miraculo avertendis Divinum extat promissum. Ergo nec Ser-

(*) Temere ergo egit Lutherus Ecclesiam ex moribus corruptis judicans, eumque Seclatores ipsius Doctrinæ Evangelicæ manifeste contraria docentem male secuti sunt.

Sergium III. nec Joannem X. aliosque, quorum vita flagitiosa Sacram *Hist. lib.*
Sedem conspurcavit, Legitimos Pon- *LIV. §.42.*
tifices agnoscere non detrectemus, si⁴⁹
modo legitime ab Episcopis ordinati
fuerint. Fatendum tamen, plus Ec-
clesiæ profuturum fuisse, semper esse
pauperem, quam tot periculis & ludi-
briis exponi. (*)

§. XII.

Tot malorum causa ex parte rur- *Mores cor-*
fus ignorantia extitit, postquam illa *rupti.*
vitium pæne commune evasit. Ubi
perierat literarum amor, piorum ta-
men exempla & bonæ educationis vis
effecerunt, ut boni mores adhucdum
aliquamdiu servarentur, & virtus in
pretio esset. Ita Romæ, sedente Aga-
thone Papa, exeunte Sæculo septimo,
vivebatur. Sed ignorantiae tenebris
omnia denique involventibus abje-
ctum est exercitium bonorum operum
& disciplina sancta, cuius præstan-
tiā

Li 4

(*) Nisi forte istud opponi possit Fleurio ; il-
los qui contempserunt Ecclesiam divitem, etiam,
vel multo magis, contempturos fuisse paupe-
rem.

tiam nemo noverat. Unde ut nota-
veris, Lector, exeunte Sæculo IX.
post Nicolai & Hadriani II. tempora
usque adeo corruptio invaluit, ut cir-
ca medium Sæculi XI. Germani scien-
tiis & Disciplina Ecclesiastica Italij
magis instructi, quales Gregorius X.
& Leo IX. erant, ad lucem Ecclesiæ
Romanæ afferendam vocandi fuerint.
Ignorantia ad nullam rem utilis est.
Et nescire me fateor, ubi illa infitia
reperiatur, qua, ut non nulli jactant,
virtus custoditur. Illud vero me non
fugit, quod in Sæculis obscurissimis,
atque inter Gentes rudissimas etiam
maxime vitia tetrostima, quæ omnes
Bonij abominantur, regnasse explora-
tum sit. Cujus rei aliqua argumenta,
arrepta occasione, retuli; sed omnia
& luculentius memorare non ausim.
Nempe concupiscentia singulis homi-
nibus innata, nisi ratione humana &
Divina gratia coercedeatur, in funestos
effectus nunquam non prorumpit.

Unum est vitiorum genus, cuius per
hæc Sæcula in Oriente tantum exem-
pla invenio, videlicet impietas & ma-
nifestus

nifestus Religionis contemptus. Notasti, sine dubio, & horruisti, amice ^{Hist. lib.}
 Lector, juvenem Imperatorem Mi- ^{XLIX. §.}
^{17.} chaelem, Theodoræ filium, sacrilege
 ludentem, per plateas urbis Constantinopolitanae cum compotatoribus
 suis discurrentem, Sacris vestibus induatum, solemnes Christianorum pre-
 ces, ceteras Ecclesiæ Cæremonias,
 ipsumque terribile Sacrificium simu-
 lantem. Hæc Photius pro tempore ^{lib. LI. §.43.}
 Patriarcha cernebat, & tolerabat,
 quod ei Concilii octavi Patres expro-
 brarunt; unde nequissimus homo im-
 pio Imperatore multo pejor fuisse
 probatur. Nam Imperator juvenis
 erat insaniens, raro non ebrius, per-
 vorum affectuum impetu abreptus;
 at Photius solerter improbus, omni-
 bus per otium pensatis, quod deinde
 videbatur, vel agebat, vel omittebat,
 summo ingenio prædictus, suo Sæcu-
 lo eruditorum princeps, hypocrita
 omnibus numeris absolutus, si verba
 spectentur Sanctus, si facta sceleratifs-
 simus.

Li 5 Alte-

Alterum quoque impietatis genus ipso auctore inventum appareret, cum Dominis suis usque adeo adulari veteratorem non puduit, ut Principes defunctos, talem honorem nullatenus

Hist. I. LIII. meritos, canonizaret, iisdem Ecclesiis
§. 3. Sup.
I. XIV. §. 15. consecraret, & Festos dies institueret,
Hist. I. LX. Hunc cultum impius exhibuit Con-
§. 13.

stantino mortuo, Imperatoris Basiliū Macedonis filio primogenito, ut patri orbato solatum afferret, hac in re illos imitatus, qui Idololatriæ parentes extitere. Eodem honore Constantinus Monomachus Zoem Imperatricem, cui Imperium in acceptis referebat, prosequi molitus est.

§. XIII.

Tria vitia, quibus Ecclesia Occiden-

Clericorum
Incontinen-
tia.

dentalis funestis his temporibus afflita est, fuere Clericorum incontinencia, rapinæ & latrocinia Laicorum, tumque tam Clericorum, quam Laicorum Simonia, ignorantiae fructus pessimi. Obliti erant Clerici, quam sublimis esset Professionis suæ Digni-

Just. Apol. tas, & quam solido fundamento con-
p. 61. tinentiæ Clericalis Disciplina nitetur.

tur. Nesciebant, in primordiis Religionis Christianæ nullam aliam, quam Angelicam hanc virtutem in Fidelium moribus majore splendore enituisse, quam Fidei Defensores Gentilibus ostentabant, tanquam clarissimum excellentis Doctrinæ argumentum. *Apol. Athen.*
c. 36.

Cum igitur viri feminæque magno numero Ecclesiæ nunquam defuerint, qui servato perfectæ continentiae proposito se ipsos Deo consecrarent, nihil rationi magis consentaneum erat, *Aug. ver. rel.*
c. 3. n. 5.

quam ex optimo & integerrimo Christianorum ordine Altaris Ministros diligere. Prompte utique & expeditæ Ecclesiæ servire poterant viri ab *Hist. lib. III.*
§. 38. 47.

omni cura rei familiaris liberi, & non divisi, ut S. Apostolus loquitur, sed tantum solliciti, quomodo Deo placarent, toto conatu orationi Literarum Sacrarum studio, Prædicationi *1. Cor. 7. 32.*
33.

Verbi Divini, & operibus Charitatis incumbentes. Hinc etiam, carissime Lector, notaveris, Sanctam Cælibatus Disciplinam inter Clericos superioris Ordinis pro varietate temporum magis minusve accurate, semper tamen fuisse servatam. At

At Clericis nostris in nono & decimo Sæculo Lex ista jugum intolabile videbatur. Plurimorum Clericorum labor eo propemodum absolvebatur, quod Psalmos canerent, quos non intelligebant, & in cæremoniis externis occuparentur. Ceterum cum moribus Laicorum viverent, crediderunt, sibi quoque licitum esse uxores accipere, & pessima multorum aliorum exempla cupientibus opinionem indiderunt, Leges continentiam imperantes tyrannidem esse non ferendam. Græci primo hoc frenum excusserunt, cum exeunte

Hist. l. XL.

§. 49.

Sæculo septimo in Concilio Trullenſi Canonem condiderunt, quo Presbyteris permittebatur uxores suas retinere, ut hodieque retinent, prætexentes Canonem Carthaginensem, cuius sensum non penetrabant, atque scandalum apud Latinos frequentissimum.

Nemo autem prior malæ rei publi-

Hist. l. LIV.

§ 20.

cum in Occidente exemplum dedit, illo Parocho Dioceſis Catalaunensis, quem, uxorem coram toto populo sibi sociare volentem, viri timentes Deum cohí-

cohibuerunt. Usque adeo probi omnes nuptias Clericorum execrabantur. Hodieque, nullus dubito, si quis Presbyter horrendum matrimonium moliretur, gravissimas pœnas in utroque foro dare cogeretur.

§. XIV.

Latrocinia inter populares ferme Bella Civilia.
perpetua barbararum gentium e Se-
ptentrione advectarum tristia erant
vestigia. Tanti mali originem, Lu-
dovico pio segniter imperante, nota-
vi, & progressum sub ejus Successori-
bus retuli. Sane obstupescendi lo- Hist. I. LIX.
cus est, quod homines Christianam fi-
dem professi prima Religionis vitæ-
que civilis elementa ignorarent, & li-
citudinibus sibi crederent, arma in cives
sicut in hostes exterios arripere. Ci-
vilis societatis fundamentum est & ra-
tio primaria, vi & armis rejeçtis, le-
gibus se subjicere & arbitrio Judicum,
qui leges custodiri current; Christia-
nae vero Religionis principium & fi-
nis est charitas, quæ non solum proximo
suo ullum malum inferre prohibet,
sed etiam omne bonum, quod possumus
exhi-

§. 38.

exhibere, jubet. Quid ergo de Christianis sentiendum, quamcunque injuriam, quam a fratribus suis accepisse putarent, cædibus & incendiis ulcisci semper paratis, & justitiam non a Judicis sententia, sed ab acie gladii sui expectantibus?

Legisti, amice, frequentissimos questus & hortatus, adversus graffatores in Conciliis Episcoporum & Procerum occurrentes. Novum illorum temporum ignorantiae argumentum! nam simplices certe esse oportebat, qui credebant, scriptis exhortationibus, aut Doctrina ex Sacris paginis vel Patribus recitata, arma e manibus furiosorum bello & cædibus assuetorum excuti posse. Sed necessaria & efficax medicina fuisset, Regia auctoritate novas Leges condere, quibus olim Græci Romanique & omnes gentes politiores utebantur. Sed ubi illa ætate Legislatores inventire fuisset, quorum sapientia ad ejusmodi Leges instituendas, & eloquentia vel potestas ad easdem stabilendas suffecisset.

Inte-

Interim Ecclesiæ Disciplina peribat, & mores Fidelium magis magisque pervertebantur. Viri nobiles, in Arcibus & Munimentis suis residentes, Ecclesiæ doctrinam Episcopi audituri non adibant. Ad Monachos in vicinis monasteriis officium Divinum peragentes se conferebant, aut satis ipsis erat Capellanorum suorum, vel Parochorum, Vasallis suis præpositorum, Missis interesse, quos putabant suo arbitrio in officio confirmari vel dimitti posse. Quin etiam decimas aliosque Ecclesiæ redditus ad suum trahebant ærarium. Episcopis nec illos Presbyteros errantes corrigerem, multo minus ipsos Optimates, ut Episcopos decet increpare, nec Dicæces visitare, nec ad Synodum celebrandam congregari licebat. Quin saepe ad arripienda arma, quibus se & agros Ecclesiæ adversus Optimates invasores defenderent, compellebantur.

§. XV.

Simoniam quoque ignorantiae partum illis sæculis omnino fuisse arbitrator.

Simonia.

tror. Viro docto & solide Christiano nunquam in mentem veniet, Religione abuti velle ad acquirendas divitias. Facile enim intelliget, hanc Virtutem altioris esse ordinis, nec ab ea nobis terrena, sed cœlestia Bona proponi. Ipse Simon S. Petro pecunias offerebat, quia cœlestem hanc Doctrinam non capiebat, nam nihil aliud expetebat, quam ut hominibus donum miraculorum communicare posset, unde ipse omnes in sui admirationem raperet, & maximam auri vim cumularet. Quo rudiores & agrestiores homines sunt, eo magis bonis temporalibus moventur, ac in iis summam felicitatem constituunt. At bona spiritualia & invisibilia stupidis bellissimæ Chimæræ esse videntur, quas rident, nec aliud Bonum solidum, quam quod manibus suis contingere valent, existere arbitrantur. Hinc etiam non aliud mihi in historia occurrit tempus, quo Simonia atrocis grassata sit, quam decimo & undecimo obscurissimis saeculis. Principes, qui jam diu Electiones Episcoporum in sua habebant,

A.D. 8. 18.
Et.

bant potestate, plus pecuniæ offerentibus Episcopatus & Abbatias vende-
bant, & Episcopi, ne data pecunia
sibi periret, pro nata occasione de-
inde compensatione utebantur, acce-
pto pretio Presbyteros ordinantes,
Ecclesiæ consecrantes, aliaque ad
officium Pastorale pertinentia admi-
nistrantes. Lege Sermonem Silve-
stri II. Papæ ad Episcopos directum. *Hist. lib.*
LVIII.
Homines, qui Fidei veritate leviter
tanguntur, ex nihilo sapientissime ali-*Mabill. ann.*
quid facere sibi ipsis videntur, cum *to. 2. p. 239.*
voces pronunciando & cæremonias
peragendo magnas opes congerunt,
aliorumque Sacra menta gratis confe-
rentium simplicitatem derident.

Porro Simonia nullo non tempo-
re perniciem attulit Christianæ Disci-
plinæ & morum Doctrinæ, cuius Re-
gula prima est, divitias contemnere,
& abjicere, aut saltem affectum ad ea,
quæ possidemus, dimittere. Quis
enim Doctrinam usque adeo sublimem
Fideles docebit, si illi, quorum esset
alios docere, eam ignorent? id est, si
ipsum Sal terræ corruptum sit? Quis

Hist. Eccles. Tom. XIV. Kk econ-

econtra divitias non appetat, si pri-
mas Dignitates & subfelliæ non scien-
tiæ, non virtuti, sed pecuniæ & favori
obtingere viderit? Ita vitioso & fu-
nesto circulo ignorantia ac cordis cor-
ruptio Simoniam pariunt, & Simonia
vicissim ignorantiam & virtutis con-
temptum fovet.

§. XVI.

Hinc etiam tria hæc vitia Simo-
Pœnitentia. niam, Optimatum latrocinia, & Cle-
ricorum incontinentiam Viri Sancti
undecimi Sæculi majore præ ceteris
virium conatu oppugnabant; sed
ignorantia antiquæ Disciplinæ cau-
fuit, quod in electione congruæ me-
dicinæ erratum fuerit. Duo ad tol-
lenda tanta mala in Ecclesia super-
erant remedia, pœnitentia, & censu-
ræ in illos, qui pœnitentiam recipere

Alex. II. ep. detrectarent. Pœnitentiæ Canoni-
29. 30. &c.

cæ usus, cuius exempla retuli, adhuc-
dum sub finem Sæculi undecimi vi-
Petr. Dam. gebat, & tantum abest, ut quisquam
Opusc. VII. eam plus æquo rigidam esse conque-
ratur, ut potius non nemo querelas
c. 10. II. moverit, quod recentiores & nullius
aucto-

auctoritatis Canones antiquum pœnitentiæ rigorem relaxarent. Sed opinio nescio quo fundamento invulnerat, quodlibet peccatum ejusdem speciei nova pœnitentia esse delendum, ita ut si, exempli gratia, unum homicidium pœnitentia decem annorum esset expiandum, ad expianda decem homicidia centum annorum spatium requireretur. Quod pœnitentiam impossibilem & Canones ridiculos faciebat. Hinc aliter hæc explicabant Veteres. Nolim inficias ire, ob majorem peccatorum ejusdem speciei numerum non nihil additum fuisse ad rigorem pœnitentiæ, quæ Episcoporum arbitrio & prudentiæ nunquam non relinquebatur, sed denique humanæ vitæ brevitati accommodabatur, & nemini, nisi ob quædam enormia crimina pœnitentia perpetua injungebatur.

Ex quo pœnitentia nimium ex-
Hist. lib.
tensa quibusdam impossibilis effecta
LVIII.
est, successere compensationes, qua-
les in Decreto Burchardi, & in Pe-
tri Damiani Scriptis leguntur, nem-

Kk 2 pe

Petr. Dam. pe Psalmi, Genuflexiones, flagella,
vit. SS. eleemosynæ, peregrinationes, quæ
Rod. & omnia sine sincera cordis conversione
Dom. c. g. 10. peragi possunt. Ita aliquis Psalmos
 recitans, aut humeros flagellis pro-
 scindens, & paucis diebus complu-
 rium annorum pœnitentiam redimens,
 neutiquam illum fructum, quem illa
 produxisset, referebat. Quippe non
 satis longa & frequenti reflexione
 compunctio cordis excitabatur, aut
 confirmabatur, mala consuetudo non
 destruebatur, non satis longo tempore
 malæ occasions devitabantur, non
 satis temporis virtutibus vitio consue-
 to contrariis acquirendis concedebat-
 tur, quia hæc omnia Genuflexiones
 aut orationes vocales non præsta-
 bant. (*) Pœnitentia a tertio per-
 acta multo minus proderat, & ver-
 bera, quibus se Sanctorum monacho-
 rum

(*) Quamvis in his piis operibus & exerci-
 tationibus externis vera cordis conversio non
 sit posita, sunt tamen signa & sinceræ pœniten-
 tiæ indicia. Sed Fleurio secundum antiquam
 Disciplinam non satis est, peccatorem sincere
 emendationem promittere, & opera sibi injun-
 ctæ

rum aliquis pro alio affligebat, non erant congrua illi peccatori medicina. Non enim peccatum ita se habet, ut contractum æs alienum, a quo libera-
tur debitor, etiam si aliis pro ipso, & quocunque demum modo, solverit, sed morbus est, non in alieno, sed in proprio peccatoris corpore curandus. Unde in Concilio Nationali, in Anglia
anno septingentesimo quadragesimo ^{tom. 9. Conc.}
septimo celebrato, poenitentia ab alio <sup>p. 1565.
Hist. lib.</sup>
peracta damnata est, addita memora-
bili causa; quod si poenitentia per
alium impleri posset, divites facilius
quam pauperes contra claram Evan-
gelii Doctrinam salvarentur.

Abusibus accenseri debet poeni- ^{Concil. Tol.}
tentia coacta, cuius exempla in Hi- ^{6. Hist. lib.}
spania Sæculo septimo invenio. Præ- ^{LIV. §. 23.}
24.

terea Episcopi, cum complures pec-
catores poenitentiæ jugo collum nol-
lent submittere, delatis ad Comitia
querelis Principes rogarunt, ut per-

K k 3 vica-

Eta peragere, sed requirit, ut Pœnitens ante
Absolutionem per congruum & sufficiens tem-
poris spatium se peccato ~~ac~~ renunciasse com-
probet.

Conc. Trib. vicaces potestate sacerdotali ad eam re-
an. 895. c. 2. cipiendam compellerent. Profecto
 hi viri non perspiciebant Pœnitentiæ
 naturam, quæ in dolore & conversio-
 ne cordis posita est. Ita enim pecca-
 tor, qui, ut Divinæ Justitiæ satisfa-
 ciat, ultro a se ipso pœnas exigit, eo-
 dem loco habitus fuisset, ac latro, qui
 ab humano Judice invitus plectitur.

Hist. lib. LI. In censum pœnitentiæ coactæ illud
 §. 8.
Nic. I. ep. 66. refero, quod Episcopi reis non pœni-
 tentibus prohibuerint, ne carnibus ve-
 scerentur, ne lineis vestibus uteren-
 tur, & præter multa alia similia ne
 equitarent. Si rei Episcopis obse-
 cuti fuerunt, admiror non pœnitentium
 docilitatem, si morem non gef-
 ferunt, admiratione digna est Episco-
 porum simplicitas.

§. XVII.

Alterum adversus vitiorum tor-
Censuræ. rentem in Sæculo X. remedium erat,
 contumaces excommunicare aliis-
 ve Censuris Ecclesiasticis coercere.
 Optimum revera remedium! sed quia
 modus non servabatur, effectum est
 inutile. Censuræ illis solum pœnæ
 fuit,

sunt, qui eas pertimescunt, quid enim profit, Judæo, vel Mahometano, ingressum Ecclesiæ vel usum Sacramentorum interdicere? Si ergo Christianus tam improbus est, ut Censuras spernat, aut tam potens, ut impune violet, iis irritatur & non corrigitur, quia poenarum spiritualium nullum aliud fundamentum, quam Christianorum fides & Auctoritatis Ecclesiasticæ reverentia est. (*) Aliter circa poenas temporales res se habet; quia omnis homo sua natura bonorum suorum, libertatis, & vitae jacturam perhorrescit.

Secundum hanc Regulam Veteres poenas Spirituales prudentissime adhibebant. Nam nunquam magis Disciplinæ exactissimæ rigor, quam tempore primarum persecutionum viguit. Cum enim omnes, qui Fidem Christianam suscipiebant, bona voluntate diu ante probati converterentur,

K k 4 doci-

(*) Nihilominus hujusmodi improbos, si non ad propriam emendationem, saltem ad exemplum aliorum & terrorem excommunicari oportet.

docilem animum afferebant, & suis
Præpositis obedientes erant. Si quis
obedire gravaretur, huic plena liber-
tas erat ad Gentiles revertendi, quin
eum ullus respectus humanus retine-
ret, & sic Ecclesia membro putido
liberabatur. Verumtamen etiam illo

Cypr. Serm. de lars. Ecclesiæ tempore, quantum fieri po-

Aug. III. contr. Parm. c. II. n. 8. terat extreum hoc malum caveba-

dignos Pastores non nunquam tolera-
bat, ne periculo solvendi Communio-
nis unitatem exponeretur.

Postquam Ecclesia tanta sumpsit
incrementa, ut in Imperio Romano
major Christianorum, quam Gentilium
numerus esset, multo parcus potesta-

ibid. n. 13. 14. Et c.

te excommunicandi usa est. Et a
Sancto Augustino non novam Disci-
plinam, sed antiquam Traditionem ac-
cipimus, quod Ecclesia peccata mul-
titudinis toleraverit, & pœnis Cano-
nicis solum in privatos animadverte-
rit. Nempe quando unus malus in
medio multorum bonorum degebat,
verisimile erat, vel ipsum Ecclesiæ
præcipienti obtemperaturum, vel to-

tam

tam Fidelium frequentiam sibi adversariam habiturum. Quando vero, sub jungit S. Doctor, *improbus unus, tantæ est Auctoritatis, ut populum seducere valeat; vel si ipsa multitudo peccaverit, nihil aliud agendum restat, quam coram Deo in gemitus effundi.* Et omnes, neminem nominando, ad morum emanationem exhortari captatis illis occasionibus, in quibus populus ad pænitentiam facilius moveri solet, ut si forte calamitas communis premat.

Sapientissimis hisce principiis in nixus Julius Papa suscepta S. Athanasii, quem Adversarii persequebantur, defensione, pro ejus causa epistolas scripsit. Pari modo Innocentius *Hist. l. XII.* Papa S. Chrysostomo favebat; sed ^{§. 4. 24.} *Lib. XXI.* caute & provide illos Episcopos, qui ^{§. 49. 50.} sanctissimos viros contra fas damnaverant, nec deposuerunt, nec excommunicarunt, quod scirent, obstinatos imperata non facturos, & auctoritatem Pontificiam sine spe fructus periculo exponere nollent. Multo minus Ecclesia illa ætate Imperatores excommunicare solebat, ne quidem

Kk 5 Hære-

Hæreticos aut Ecclesiæ Persecuto-
Lib. XVI. res, quales Constantius & Valens fue-

§. 48. rant. Quin etiam S. Basilius coram
Altari Valentis Oblationem recipere
non est dignatus. Nimirum cla-
rissime cognoscebant Ecclesiæ Pasto-
res, quod intempestivus rigor sine ullo
emolumento Principum animos ex-
acerbasset. Ex historia quidem doce-
mur, Theodosium a S. Ambrosio abEc-
clesiæ ingressu fuisse exclusum ; quia
nempe lenissimam Principis indolem
non ignorabat, eumque tali rigore ad
salutarem pœnitentiam adduci posse
sciebat.

Verum intellectu assequi non pos-
Nicol. I. ep. sum, quid emolumenti sperare potue-
8. 9. Hist. rit Nicolaus I. Papa literis acerbis ad
lib. I. §. 41. 52.

Michaelem Imperatorem, Photii de-
fensorem datis, præsertim illa commi-
natione, se Imperatoris epistolam in-
spectante populo Romano igni tradi-
turum. Num nesciebat hunc Princi-
pem non impium modo, sed & juve-
nem esse stultissimum, ut superius no-
tavimus ? Quid vero profuit in Pho-
tium Censuris agere, quem Papa auda-
cissi-

cissimum & potentissimum sciebat? (*)
 Exinde igitur, scilicet in medio Sæculi IX. sapientis discretionis, qua usi fuerant Veteres, oblivio subierat. (**) Quasi vero solis vocibus prolatis vel scriptis omnia confici potuissent, mala inde secutura non pensabantur. Tunc etiam antiquæ excommunicationis Formulæ utpote frequentissimæ exoleverunt, & additæ sunt novæ, quo majorem terrorem incuterent. Adjuncta nomina *Core*, *Dathan*, *Abiron* & *Judæ*, ac omnes maledictiones Psalmi centesimi octavi. Tunc cœpit Ritus extinguendi lumina & campanas pulsandi. Videor mihi conspi-
 cere

(*) Id de Excommunicatione cum anathemate solenni Ritu pronunciata accipiendum videtur. Nam Photium Excommunicatione Juris a Fidelium Communione separari oportuisse si Fleurius negat, nimius est.

(**) Adversarius Fleurii assert exempla contraria. Nempe Theodorum Papam in Paulum & Pyrrum Patriarchas Constantinopolitanas Anathema pronunciaſſe. Lib. XXXVIII. §. 45. Item S. Martinum I. in Cyrum Patriarcham Alexandrinum & Sergium Constantinopolitanum, §. LIII. Rursusque Felicem Papam in Acacium Constantinopolitanum, Lib. XXX. §. 16. &c.

cere virum senem viribus destitutum,
qui, cum se a filiis suis sperni cernat,
& de lectulo surgere ad eos castigan-
dos, ut ante solebat, non valeat, quid-
quid sub manu est in insolentes con-
citat, ut impotenti iræ satisfaciat, simu-
que voce, qua potest, concitatissima
diras omnes, quotquot memoriam sub-
eunt, imprecatur. (*) Magis magis-
que ab antiquorum moderatione Sæ-
culo decimo & undecimo discessum.
Episcopi non tam bonum malumve
Censurarum effectum, quam suam po-
testatem & Juris rigorem perpende-
bant, ac si quodam fato ad inferen-
das pœnas Canonicas illis omnibus,
qui iis digni essent, fuissent compulsi.
Non cogitabant, hæc fulmina spiri-
tualia frustra in rebelles intorqueri,
qui ea non expavescunt, & sic con-
tumaces non tantum non emendari,
sed pejores fieri, cum iisdem nova cri-
mina perpetrandi ponatur occasio.

Cen-

(*) Absit ut hanc Reflexionem Fleurii vel sin-
gula in hac Dissertatione ab eo acerbius dicta
approbem. Omnia tamen candide reddo, ne
Auctoris mei sensum vel verba truncasse videar.

Censuras, quæ Disciplinam stabilire deberent, eidem inferre perniciem, cum malorum omnium maximum, schisma, invehement, & Ecclesiam tela justo crebrius jaculando inermem effici. (*) Denique si quis omnes peccatores de gremio Ecclesiæ expellere moliretur, idem facturum, quod fatuus Rex, qui maximam populi sibi subditi partem noxiam gladio vindice interimeret, non cogitans, homines propediem, quibus imperet, defuturos. Tristes mali principii effectus, amice Lector, in iis, quæ historia Ecclesiastica exinde docebit, deprehendes.

Summi Pontifices, quod inficiari nemo potest, suæ ætatis præjudicia fecuti, frequentius quam ceteri Episcopi Censuras adhibuerunt, freti suæ Sedis Auctoritate, aliunde maxima, & ultra antiquos limites falsarum De-

creta-

(*) Hic sentit Fleurius cum Ovidio Nasone:

Si quoties peccant homines sua fulmina mittat

Juppiter, exiguo tempore inermis erit.

Ovid. L. II. Trist.

cretalium licentia extensa. Pontifices, inquam, summis dotibus & virtutibus conspicui, atque ad restituendam Disciplinam Ecclesiasticam ac Sacrae Sedis honorem post Sæculi decimi opprobria vindicandum zelosissimi, omnium maxime ab antiquorum moderatione deflexerunt, quam vel non amplius noverant, vel sui ævi moribus convenire non credebant, & tandem Gregorius Septimus plus quam ullus Antecessorum suorum Censurarum rigorem auxit. Hic Papa, magno animo natus, & sub exactissima Disciplina monastica educatus, ardenter zelo Ecclesiam a vietiis, quibus infectam conspiciebat, præprimis a Simonia & Clericorum incontinentia, purgare cupiebat; sed in obscurissimo sæculo plena luce destituebatur ad diligendas regulas, quibus vehementissimo zelo moderaretur, & non nunquam qualemcunque splendorem pro solidæ veritatis luce deceptus recipiens, inde conclusiones summe periculosas intrepide inferebat. Prima ei Regula fuit, virum, ceteris

ceteris præpositum, teneri ad puniendo delicta subditorum omnia, quæcunque ad ipsius notitiam pervenient, nisi se ipsum omnium criminum participem facere vellet. Nihil in ipsius Epistolis occurrit frequentius quam illa Prophetæ verba: *Maledic-
tus qui prohibet gladium suum a san-
guine*, id est, qui Deo jubente ad con-
terendos inimicos ejus non accingitur. Hoc nixus fundamento Gregorius Papa, ut primum ei Episcopus Simoniæ, vel alterius criminis reus de-
latus fuerat, eum Romam vocabat,
non venientem primo suspendebat ab
officio suo, secundo contumacem ex-
communicabat, & perseverantem a
Sacerdotio deponebat, Clericis po-
puloque ne ipsi obedirent prohibe-
bat, addita excommunicationis com-
minatione, alium Episcopum eligere
præcipiebat, Clericis illius Ecclesiæ
cessantibus, alium Episcopum ipse
constituebat. In hunc modum egit
contra Guibertum Archiepiscopum
Ravennatem, qui cum se ipsum Pa-
pam* eligi opera Regis Henrici effe-
cit,

Jerem. 48.

10.

cit, Gregorio par pari reddidit. Ceterum horresco legens Gregorii septimi epistolas, & videns excommunicationis fulmina undique & continuo ruere, Episcoposque in Longobardia, in Germania, in Francia depositos.

§. XVIII.

Malum ingentem in modum au-
Regum de- cтum est, quod Gregorius VII. jus in-
positio. fligendi pœnas spirituales jure infe-
rendi pœnas temporales, ad Pontiffi-
cem non pertinente, confirmare in-
tenderit. Alii ante Gregorium ean-
dem viam tentaverant. Notavi, Epi-
scopos brachii sacerdotalis auxilium ex-
petuisse, ut peccatores ad subeundam
pœnitentiam compellerent, & Papas
ante annos plus quam ducentos de Ju-
re Regnum auctoritate Ecclesiastica
voluisse decernere. Gregorius VII.
has regulas amplexus, & plus ultra
progressus, publice asserere non du-
bitavit, sibi Papæ Reges Ecclesiæ
rebelles deponendi potestatem esse,
quam Jurisdictioni Fideles excommu-
nicandi superstruebat; quia excom-
municati vitandi sunt, nullum cum iis
haben-

habendum commercium, nec iis col-^{2.} *Yea. 10.*
 loquendum, & ne quidem, jubente
 Apostolo, *Ave* eis dicendum. Ergo
 Rex excommunicatus ab omnibus de-
 ferendus est, non amplius licet ei obe-
 dire, non mandata recipere, non ad
 eum accedere; ab omni Christiano-
 rum societate exclusus est. Equi-
 dem Gregorius VII. de hac Quæstio-
 ne nullum Decretum edidit; id Deus
 non permisit. In nullo Concilio, in
 nulla Epistola Decretali diserte pro-
 nunciavit, Jus esse Pontifici Reges
 dejiciendi, sed hanc propositionem
 certam ac constantem esse præsum-
 psit, sicut quasdam alias, æque ac
 istam debili fundamento nixas, quas
 ipse extra dubium positas credebat.
 Paucis, omissa quæstione Juris agere
 cœpit, & destinata exequi.

Fatendum etiam, cunctos illa æta- *Greg. IV.*
 te his præjudiciis usque adeo inhæ- *ep. 2. hist. lib.*
 fuisse, ut Henrici Regis * Fautores * *LXII. §. 36.*
 compulsi sint dicere, Supremos Prin- *Henrici IV.*
 cipes excommunicari non posse. At *Imperato-*
Gregorius VII. facile demonstrabat,
 potestatem ligandi atque solvendi
Hist. Eccles. Tom. XIV. **L1** *Apo-*

Apostolis datam, esse universalem, a qua tam parum Principes, quam privati eximerentur. Error vero in eo positus erat, quod Gregorius inde conclusiones exorbitantes erueret; videlicet ex eo, quod Ecclesiæ esset de causis spiritualibus judicare, multo magis eidem competere, de temporalibus judicare. Minimum Exorcistam Imperatore superiorem esse, quia Dæmonibus imperaret. Regnum esse opus Diaboli, superbiæ humanæ superstructum, econtra Sacerdotium

Hijt. lib. L. opus esse Divinum. Tandem abje-

§. 34.

Etissimum Christianorum, virtutis amantem, verius Regem esse quam Regem criminibus oneratum, quod hujusmodi Princeps non amplius Rex, sed Tyrannus esset. Effatum, quod

Nic. I. epist. olim Nicolaus I. Gregorio VII. antiqui-
advent. to. 8.

Conc. p.478. or protulerat, atque ex libro Apocry-

Conc. Apost. pho Constitutionum Apostolicarum,

lib. VIII. ubi ipsa verba leguntur, excerptum

c. 2. videtur. Potest quidem huic propo-

sitioni sensus bonus tribui, si dicatur

esse *Hyperbole*, ut quando dicimus,

hominem impium esse non hominem.

Sed

-eqA 1.1

Sed secundum sensum hujusmodi Hyperbolicæ dictionis in actu operari non licet. Nihilominus hoc posito fundamento Gregorius VII. Regulam universalem statui posse putabat, ad servandum legitimum rerum ordinem Ecclesiæ esse Coronas distribuere, & Reges judicare. Præterea arbitrabatur, omnes Principes Christianos Ecclesiæ Romanæ Vasallorum vinculo esse adstrictos, cui sacramentum fidelitatis præstare & tributum solvere tenerentur. Argumenta, quibus ipse innixus Romanum Imperium & pleraque Europæ Regna sibi Vectigalia facta esse affirmabat, suo loco re-

*Hist. lib.
LXIII.*

Jam quæ ex his principiis sequuntur videamus. Regnat Princeps, corona indignus, plurimorum criminum reus, qualis erat Henricus IV. Rex Germaniæ, non enim ego is sum, qui nocentem defendere cogitet. Veneratur Romam, ubi vitae suæ rationem reddat, non venit. Sæpius frustra vocatum Papa excommunicat, ille Censuram contemnit. Papa contu-

L 1 2 macem

macem Regia Dignitate exutum pronunciat, Subditos populos a fide jurando data absolvit, prohibet ne excommunicato obedient, licentiam concedit, quin imo jubet tanquam Solio vacante alium Regem eligere. Quid inde eveniat? nisi Seditiones, bella civilia in Republica, Schismata in Ecclesia? Regem depositum Censuræ non repente usque adeo miserabilem efficient, ut non aliqua saltem populi pars Domini carissimi fortunam sequatur, supererunt copiæ, munitæ urbes, bellum æmulo inferet, ut Henricus Rudolpho. Uterque Rex Episcopos divisos suis addictos partibus habebit. Episcopis priori Regi faventibus, & Papæ infensis prætextus neutiquam deerit, quo Papam accusent, & Summo Pontificatu indignum proclament. Eum bene maleve deponent, Antipapam creabunt, qualis Guibertus fuit, quem Rex, ipsius Defensor, valido cinctus exercitu in Sacrae Sedis possessionem immittet.

Sed

Sed progrediamur. Rex depo-
itus non amplius Rex est. Demus
hoc interim Adversario. Ergo si ut
Regem se nihilominus gerat, Tyrann-
nus est, id est, manifestus Reipublicæ
hostis, quem jugulare, non modo, cui-
cunque libet, licet, sed etiam expedit
& pulchrum est. Si ergo adsit unus in
Regno fanaticus, qui forte in Plutar-
cho vitam Timoleonis aut Bruti lege-
rit, & putet supremum gloriae apicem
se consecuturum, si patriam a Tyran-
nide liberet, aut exempla in Sacra
Pagina relata in se quoque cadere
posse existimet, credatque, se velut
alterum *Aod* aut *Judith* ad salvandum
populum Dei a Deo vocari, vita Re-
gis ab arbitrio stulti hominis pende-
bit, qui facinore immortali memoria
digno, gratiam Summi Pontificis ini-
re, & si in ipso conatu, vel re peracta
opprimatur, Martyrii coronam adi-
pisci, festinabit. In historia ultimo-
rum sæculorum nimis multa, eheu!
funestæ maniae exempla (*) legimus,

Ll 3 per-

(*) Hic sine dubio Fleurius memor est hor-
rendo-

permisitque Deus horrendos eventus ex illis opinionibus sequi, quæ excommunicationis effectus plus justo extendunt, ut saltē docente experientia quid verum falsumve sit discernamus.

Nunc vero ad sapientissimæ antiquitatis principia redeamus. Rex excommunicari potest sicut homo privatus, non infior. Sed vix unquam

rendorum eventuum, cum anno 1589. Jacobus Clemens Ord. Præd. * Frater Laicus Regem gant. vid. Galliæ Henricum III. sica veneno illita trucidavit. Item cum Henricus IV. Rex Galliæ anno Hist. Eccl. 1593. a Joanne Castell vulneratus, & anno 1610. Sæc. XVI. p. 12. & seq. a Francisco Ravaillac occisus est.

Truculentis his scenis antiquioribus accenseri jure merito possunt recentiores. Cum scilicet anno 1757. Regem Christianissimum Ludovicum XV. quidam nomine *Damien* insinuæ facis homo pugione feriuit, interempturus haud dubie, nisi Divina Clementia optimum Principem non sine prodigiis specie servasset. Ad eandem rerum classem pertinet, quod anno 1758. exequunt Josephum Regem Lusitaniae curru Regio venum conjurati effusis glandibus tantum non interficerint.

Ceterum his, quæ inter S. Gregorium VII. & Henricum IV. acta sunt, simillima inter Summos Ponti-

quam hac potestate uti per prudentiæ leges licet. Ponainus autem hunc casum et si admodum rarum, excommunicandum esse supremum Principe. Tunc ea Jurisdictio æque Episcopo Dioecesano competit ac Summo Pontifici, & a quocunque excommunicetur, effectus ad nulla alia quam ad Spiritualia extenditur. Nimurum Regi excommunicato Sacramento rum participem fieri non licet, non licet intrare Ecclesiam, cum Fidelibus orare, nec Fidelibus licet ullum publicum Religionis actum cum ipso

L 1 4 exer-

Pontifex tres & Ludovicum Bavaram, Principem piissimum, Romanorum Imperatorem, & Monasterii nostri Ettalensis Augustissimum Fundatorem, evenerunt. Nam R̄mam frustra vocatus, excommunicatus, Cæsarea Dignitate exutus, populi a Fide jurata absoluti, Principes Imperii alium Imperatorem (Carolum IV.) eligere jussi, seditiones, bella Civilia, Schismata exorta, Imperator depositus armis se tuitus est, æmulum Fridericum Pulchrum armis superavit, Papa Ioannes XXII. Hæresis accusatus, Antipapa (Petrus de Corbario seu Nicolaus V.) intrusus. Nec turborum finis advenit donec Ludovicus Imperator non sine suspicione accepti veneni extintus est, Palat, & alii.

exercere. At Subditi Principis excommunicati nihilominus ei obedire tenentur in omnibus, quæ Legi Divinæ adversa non sunt. Nemo unquam, saltem in Sæculis Ecclesiæ claris, affirmavit, aut docuit, quod privato excommunicato proprietas bonorum suorum aut jurisdictione in mancipia sua, aut Patrifamilias potestas in filios suos auferatur. JESUS Christus Evangelium introducens nemini vim intulit, sed placide novam doctrinam auditοribus suis insinuavit, ut Sanctus Augustinus notat. Dixit Servator mundi, Regnum suum non esse de hoc Mundo, & ne quidem auctoritate arbitri inter duos fratres litigantes infuscipere voluit. Jussit Cæsari reddi, quæ sunt Cæsaris, quamvis Cæsar ille esset Tiberius, non Ethnicus modo, sed etiam hominum nequissimus. Atque ut paucis complectar oīnnia, venit Mundum reparare, convertens corda, & in ordine rerum hu-

1. Petr. 2. 13. manarum nihil mutans. Apostoli, eos
8. Rom. 13. rumque Successores, Divini Magistri
1. 2. &c. vestigiis insistentes, semper docue-

runt

runt privatos, Magistratibus & Principibus subesse debere, atque Servos, subditos esse Dominis suis, sive bonis sive discolis, Christianis aut Infidelibus. Demum post annos mille, ut observaveris Lector, multi novam Regiminis formam excoxitandam esse, & Caput Ecclesiæ Monarcham ceteris Monarchis omnibus etiam in causis secularibus superiorem constitendum putarunt; si enim Papa in quocunque casu aut sub quacunque ratione Jurisdictione gaudet, Principibus sive potestate directa, sive indirecta Regnum dare & eripere, fateamur candide, ipsum solum in Orbe Christiano vere Monarcham esse, Ecclesiamque per annos mille hanc Jurisdictionem vel ignorasse, vel neglexisse. (*)

Gregorius VII. illo quoque præjudicio, a multis recepto, laborabat, quod Deum Justitiam suam patefacere in hoc mundo oporteret. Inde

L 5 in

(*) De hac Quæstione operæ pretium est legere *Tractatum de Pot. S. Pont. Magn. Pat. Greg. Zallwein Rett. u. S. pag. 73.*

in epistolis suis illis, qui S. Petro fideles futuri essent, prosperitatem temporalem promittit, dum interim vitam etiam æternam expectarent, & rebellibus tam temporalis, quam æternæ felicitatis jacturam comminatur, tanta fiducia, ut in secunda Sententia Excommunicationis contra Regem Henricum lata, oratione ad S.

Hift. lib.
LXIII. §. I.

Petrum directa, eum roget, ut ab hoc Principe in bello felicitatem & victoriæ gloriam auferat. Tum subjungit: *Ita enim, tibi omnem potestatem in Cælo & in terra dataam esse, coram universi orbis facie ostendes.* Credebat fine dubio Pontifex, Deum, cui causæ suæ æquitas & puritas intentionis cognita erat, preces suas exauditurum. Sed Deus ad arbitrium hominum miracula edere non solet, videturque hujus vaticinii temeritatem contrario eventu voluisse confundere; quippe elapso aliquot mensium spatio memorabili pugna edita, in qua multum humani sanguinis fusum, Rudolphus Rex cecidit, cui Papa palmarum promiserat, Henricus vero Rex,

omni-

omnibus diris devotus, insignem victoriam reportavit. Ita Regula, quam Gregorius ponebat, contra ipsum convertebatur, & si ab even-
tu bono malove judicare licuisset, lo-
cus erat credendi, ejus preces Deo
neutiquam fuisse acceptas. Denique
tanto rigore Papa Regem Henricum
non modo ad frugem non adducit,
sed occasionem præbet, novis se se
criminibus illigandi, bella inter cives
cruenta accedit, quibus Germania &
Italia quasi voracibus flammis vastan-
tur; Schismatis in Ecclesia causa est,
obsidetur Romæ, fugere cogitur, &
Salerni in exilio mori.

An non Gregorio Papæ quisquam
merito dicere potuisset; si bona tem-
poralia in tua potestate sunt, cur iis
te ipsum beatum non facis? si non
sunt, cur ea aliis promittis? Elige an
Apostoli vel Imperatoris personam
gerere velis. Apostoli Majestas &
Potentia interna est & spiritualis, fo-
ris infirmitas & ærumnæ. Impera-
tori res omnes, quibus sensus maxi-
me afficiuntur, necessariae sunt, Re-
gna,

gna, ingentes exercitus, thesauri immensi, quibus milites alantur. Non potes duas conditiones, sua natura tam dissitas, tam diversas, in te uno conjungere, nec proderit tibi patientia ærumnarum, quas tibi molimina viribus majora pepererint.

Huc usque præcipue consideravi antiquam Disciplinam relaxatam, aliasque tentationes, quibus Deus Ecclesiam suam a Sæculo sexto usque ad duodecimum vexari probarique permisit. Restat ut de subsidiis pauca dicam, quibus omnipotens Numen Ecclesiam suam conservavit, implevitque clementissimam promissionem, semper se ei præsentem futurum, & nunquam passurum, ut portis Inferi succumbat.

§. XIX.

In primis Episcoporum successio in plerisque Ecclesiis ab origine sua sine interruptione usque ad hæc tempora appareat. Episcoporum seriem cuiuslibet Sedis in Collectionibus, quibus Titulus: *Gallia Christiana, Italia Sacra*, aliisque similibus habemus.

Episcopo-
rum Suc-
cessio.

mus. Multarum Ecclesiarum Hilto-
riæ (*) particulares extant, & quod
spectat ad ceteras nomina Episcopo-
rum diversis temporibus in Conciliis,
in Historia universali, in Actis authen-
ticas occurunt. Ita demonstratur
Traditio; in omnibus enim civitati-
bus, in quibus Episcopum sedisse le-
gimus, exploratum est, ibi etiam Ec-
clesiam, Clericos, Religionis exerci-
tium, scholam Christianam fuisse, &
jure merito præsumitur, quod ibidem
eadem Doctrina ac in aliis Ecclesiis
Catholicis tradita fuerit, quamdiu illa
Ecclesia particularis in ceterarum
Communione perstitisse dignosci-
tur. (**) Mala Pastorum vita Tra-
ditionis

(*) Quales sunt Historia Salisburgensis R. P.
Josephi Mezger, & Frisingensis R. P. Caroli Mei-
chelbeck, virorum de Re Historica Ecclesiastica
præclare meritorum.

(**) Producant Protestantes seriem Pastorum
& Doctorum suorum, extra Communionem Ec-
clesiæ Romanæ existentium & aliud docentium
ante Lutheri tempora, si fidem facere velint,
eorum Ecclesiam alicubi terrarum fuisse. Nam
ubi nulli Pastores & nulli Doctores, etiam nulla
Ecclesia est.

tionis filum non abruptit. Fuerit Episcopus licet Simoniacus, avarus, libidinosus, rerum Ecclesiasticarum rudit, dummodo Hæreticus non fuerit aut Schismaticus, sine dubio Fides & Disciplinæ Regulæ in ejus Ecclesiæ corpore conservatæ fuerint, quamvis malum Pastoris exemplum quibusdam privatis nocere potuerit.

Hæc rerum facies præcipue Romæ fuit. Judicio Dei inscrutabili, in Sæculo decimo primam Sedem Pontifices tum natalium infamia, tum propriis flagitiis foedati tenuerunt. Non autem permisit Cœlum, errorem contra sanam Doctrinam pugnantem irrepere, aut Sedentium iniquitate S. Sedis auctoritatem minui. Præterea infaustis aliunde his temporibus nullum natum est Schisma, populique omnes Orientis, Occidentis ac provincialium in Septentrione remotissimorum Pontifices, si vitia eorum spectentur, contemptu dignos, tanquam totius Ecclesiæ Capita reveriti sunt. Archiepiscopi Pallium ab iis petebant. Eorum sicut prius Antecessorum

rum

rum voluntas & Dispensatio requirebatur, si transferendi ab una Sede ad aliam essent Episcopi, si novae Ecclesiæ erigendæ, si concedenda privilegia. Sub Pontificibus summo fastigio indignis Roma nihilominus unitatis Catholicæ centrum permanxit.

§. XX.

Per quinque illa, quorum Acta re- **Concilia.**
petimus, Sæcula Concilia pro more Ecclesiæ, & quidem tria Universalia, sextum, septimum & octavum celebrata. Ad Concilia quidem Provincialia habenda tam crebro, ac in prioribus sex Sæculis Episcopi non congregabantur, præsertim in Occidente, ubi inter Barbarorum continuos incurfus, bella tum Regum, tum Optimatum civilia leges Canonicæ filere cogeabantur. Sed saltem memoria Episcoporum non exciderat, ea celebranda esse, si liceret, atque illud Decretum Concilii Niceni quo statuebatur, ut Synodi bis in anno convocarentur, saepe renovabatur. Ipsi Pontifices exemplo præibant, & unum Concilium in Quadragesima, alterum Mense

Mense Novembri, quod sub Leone IX.
Alexandro II. & Gregorio VII. fa-
ctum despiciimus, celebrabant. Quin
Gregorius, ut ut Jurium suorum esset
tenacissimus, sine Concilio nihil mo-
liebatur.

Notavi impedimenta saepe in Con-
ciliis Nationalibus, sive in Hispania
sub Regibus Gothorum, sive in Fran-
cia sub secunda Regum nostrorum
stirpe occurrentia; sed tamen non
omnis deerat utilitas. Saltem con-
veniebant Episcopi, de officiis Boni
Pastoris conferebant consilia, alter al-
terum docebat, negotia Ecclesiastica
ad examen vocabantur, ipsorum Epi-
scoporum causae discutiebantur, & ju-
dicabantur. Horum judiciorum Re-
gulae erant S. Scriptura & Canones,
qui de singulis quæstionibus, ante-
quam Episcopi suam quisque senten-
tiā dicerent, prælegebantur. Hu-
jus rei exempla vidisti, Lector, innu-
mera.

§. XXI.

Quamvis vero admodum parvum
illa ætas haberet virorum doctorum
nume-

Scholæ &
Successio
Doctorum.

numerum, & perfectio in literarum studiis desideraretur, illud tamen erat laudabile, quod Clerici optimae & necessariae scientiae operam darent. Nempe Religionis Dogmata in Scriptura & Patribus, Disciplinam in collectionibus Canonum quærebant. Aberat vana sciendi cupido & novas res inveniendi pruritus, sed maximi faciebant veteres Doctores, hos solos legebant, hos describebant, compilabant, & in compendia cogebant. Quod in Scriptis Bedæ, Rabani aliorumque mediæ ætatis Theologorum deprehendimus, qui Excerpta e Patribus sex primorum saeculorum conscripserunt. Nec ullus aliis modus ad conservandam genuinam Traditionem aptior erat.

Ceterum methodus antiqua docendi ut in principiis adhuc servabatur. Scholæ in Ecclesiis Cathedrilibus, aut in Monasteriis erant; docebat vero ipse Episcopus, vel ipso mandante aliquis Clericus Monachusve doctrina eximius, & Discipuli Scientiam Ecclesiasticam discentes simul

Hist. Eccles. Tom. XIV. Min sub

sub oculis sui Episcopi ad bonos mores & Ministerii sui officia rite per agenda informabantur. Scholæ præcipuæ plerumque in Ecclesiis Metropoliticis florebant; saepe tamen etiam excellentiores Magistri in Ecclesiis Suffraganeis reperiebantur, tuncque ad eos audiendos illuc divertere licetum erat.

Mihi vero operæ pretium videtur, ad demonstrandam Traditionem, adnotare, quomodo Literarum studia sensim ex una Regione ad aliam pervenerint, & quænam Scholæ in Occidente diversis sæculis celebratissimæ fuerint. Usque ad S. Gregorii tempora Scholam nullam Romana illustriorem extitisse invenio, quæ vero eodem Sæculo defecit, ut ex sincera confessione Agathonis Papæ cognovimus. Inter hæc S. Augustinus Monachus ceterique ejus Socii, a S. Gregorio ad Fidem Christi in Angliam invehendam missi, in eo Regno Scholam condiderunt, in qua servata sunt Studia scientiarum, dum in reliquis Europæ partibus, in Italia Longobard-

gobardorum irruptionibus, in Hispania Saracenorum tyrannide, in Francia bellis civilibus turbantur. Ex schola hac Anglicana prodiit S. Bonifacius Germaniae Apostolus, Schola Moguntinæ & Abbatiae Fuldensis, quæ illius Ecclesiæ Seminarium erat, Fundator. Anglia item Franciæ dedit eruditissimum Alcuinum, in *Hist. lib.*
XLV. §. 18.
 Schola sua Turonensi clarissimorum *Hist. l. LII.*
 Discipulorum, quorum nomina, Scri-
§. 44.
 pta, & successionem in Historia mea notavi, Magistrum celeberrimum. In de nata est Schola in Palatio Caroli Magni, adhucdum sub Carolo Calvo florentissima, item Schola S. Germani Parisiis, S. Germani Antissiodorensis, Schola Corbejensis, Remensis sub Hincmaro ejusque Successoribus, & eodem tempore Lugdunensis. Tum Normannis omnes provincias Franciæ maritimas devastantibus Literæ asylum invenerunt in Ecclesiis Monasteriisque remotissimis ad Mosam, Rhenum, Danubium, & ultra positis, in Saxonia & in Germaniæ sinu, ubi regnantibus Ottonibus florebant. In

M m 2 Fran-

Francia Schola Remensis adhuc stabant, quod ex Frodoardi & Gerberti fama probatur; meque suo loco hujus Scholæ ordinem & successionem usque ad Universitatis Parisiensis exordia relaturum spero.

§. XXII.

Pleræque Scholæ in Monasteriis Monasteria visebantur, ipsisque Ecclesiis Cathedralibus Monachi in non nullis Provinciis, ut in Anglia & Germania, serviebant. Vita Canonicorum, quo-
Hist. lib.
XLIII.
§. 37. rum Instituto in medio Sæculi octavi Regula S. Chrodegangi initium dedit, a Monastica haud sane multum abhorrebat, eorumque domus monasteria dicebantur. Porro Monasteria, ut ego quidem existimo, non postremum locum merentur inter præcipua subsidia, quibus Cœleste Nomen ad Religionem conservandam calamitosissimis Ecclesiæ temporibus usum est. In iis tanquam in Asylo Doctrina & Pietas residebant, dum ignorantia, vitium, barbaries toti pæne mundo dominabantur. Antiqua Traditio tam in Divinis officiis, quam in

in praxi Christianarum Virtutum, quarum exempla præsentia juniores in senioribus conspiciebant, servabatur. Libri ibidem complurimum Sæculorum custodiebantur, & nova describabantur exemplaria. Hic enim Monachorum in primis labor fuit, & demptis Monasteriorum Bibliothecis, pauci nobis profecto libri supererent.

Lector prudens caute se ipsum munit contra Protestantium præjudicium, & quorundam effrenam licentiam Catholicorum, in homines Monasticæ Professionis debachantium. His enim monachi solum nomen causa abundans videtur hominem despiciendi & optimas, quibus prædictus est, dotes contemnendi. Sicut olim apud Paganos Christiani Nomen virtutibus ejus omne meritum detrahebat, ajebantque: vir est alias honestus & bonus, dolendum! quod sit Christianus, ita hodie etiam non nulli ideam universalem Monachi sibi fingunt tanquam hominis ignorantis, creduli, superstitionis, avari, hypocritæ & pro falso suo præjudicio de ma-

M m 3 ximis

ximis viris judicant, vitas eorum & Scripta legere deditantur, actiones & facta præstantissima maligne interpretantur. Audias dicentem: S. Gregorius, fuit magnus Papa, dummodo non fuisset monachus. Viri illi primi, quos misit, Anglis Fidem prædicaturos, homines erant Apostolici; sed utinam non fuissent monachi! Tu vero, Lector, postquam in nostra historia Monachorum vitam & doctrinam inspexisti, non ex aliena, sed ex tua mente judica, quid tibi de iis sentiendum sit, memor illorum, quæ de S. Antonio, aliisque monachis Ægypti incolis retuli. Memineris quoque SS. Basiliū & Joannem Chrysostomum

*De S. Ioanne * vitam Monasticam & laudasse ne id Scrip- & professos fuisse. Tum denique ex ptores non perhibent. te ipso quære, an tanti viri fide digni non sint?

Haud ignoro, omni tempore fuisse malos monachos, sicut malos Christianos. Sed defectus humanæ naturæ hic est, non professionis monasticæ. Deus vero subinde ad reparandum Institutum monasticum maximus

mos viros misit, quales fuere in Sæculo IX. S. Benedictus Anianensis, & in decimo primi Abbates Cluniacenses. Nam ex ista Sancta Congregatione clarissima Ecclesiæ lumina per annos ducentos emicarunt. Ibi pietas, ibi scientiæ sedem fixerant. Si autem eum in scientiis gradum non sunt adepti, quem viri docti ante annos quingentos tenuerant, si in bonis hisce monachis non latini sermonis nitor, non ea dicendi vis & eloquentia reperitur, qua Cypriani, qua Hieronymi pollebant, si in iisdem subtilissima S. Augustini Dialectica requiritur, nemo dicat ea omnia ideo deesse, quia hi Scriptores professione monachi fuerunt, sed quia in Sæculo decimo omnium obscurissimo vixerunt. Aut nomina, si potes, viros illa ætate monachis doctiores. Fateor tamen monachos horum, de quibus nobis sermo est, sæculorum etiam perfectissimos tantam virtutem, quanta primi monachi in Ægypto & Palæstina claruerunt, non esse assecutos; cuius defecitus causam reor esse duplicem, divi-

M m 4 tias

tias & literarum studia. Primi monachi non solum singuli erant pauperes, sed etiam tota Congregatio opibus carebat. Non sedem sibi deligebant in regionibus silvestribus, quae excoli poterant, sed in desertis arenosis, ubi suis manibus tuguria exigua extruebant, & de labore suo alebantur;

Hist. t. XX. nempe mattas, & canistros contexebant, quos venales ad proxima oppida deferebant. Ea in memoriam revoca, Lector, quae suo loco ex Cassiano aliisque retuli. Ita monachi, nemini obnoxii, nemini gratiam ambientes tam divitias, quam mendicitatem sua folertia effugiebant.

Monachi nostri Cluniacenses, singuli pauperes, omnes divites dici potuerunt; quippe, more omnium monachorum a pluribus jam saeculis invento, non solum agrorum & pecorum, sed etiam Vasallorum & servorum Domini erant. Verumtamen Bonum totius Congregationis curandi praetextus subtilissima illusio est, qua amor proprius monachos decipit. Si S. Odo & S. Majolus partem

tem ingentium Bonorum, quæ ipsis offerebantur, accipere recusassent, clarius utiliusque monasticæ pauperis exemplum toti Ecclesiæ dediſſent, eorumque Successores diutius *Hist. lib.* *LVII.* Disciplinam Regularem conservaſſent. S. Nilus Calaber præ omnibus probe intellexisse mihi videtur, quantum intersit monachorum, pauperes esse. Nemo enim inficiabitur, magnos redditus plurimas curas parere & jurgia cum vicinis secum trahere. Hinc solicitanda est monachis Judicum Benevolentia, quærendum magnorum Principum præfidium, sæpe etiam usque ad adulacionem obſequendum. Præpositi & æconomi, qui totius Congregationis nomine negotia tractanda ſufcipiunt, plus quam alii Patres familias onerantur, & cauſæ monasterii faltem graviores ad Capitulum referendæ ſunt. Ita multi monachi in ſæculi curas & tumultus, quos abjecerant, iterum revolvuntur, præfertim Præpositi, quos omnium maxime de interioribus & spiritualibus ſolicitos esse oporteret.

M m 5

Præ-

Præterea qui dives est, ad superfluos sumptus faciendos tentatur. Edificanda est magnifici operis Ecclesia, eadem decoranda est, & pretiosa suppelætile instruenda; id ad majorem Dei honorem cedere putatur. Construendæ sunt Fratribus ædes & celæ, nihil negligendum quod magis commodum videtur, ut exactius Regula servetur, porticus sint ampli & solidis innixi fundamentis, ut Congregatio magna in perpetuum habitere possit. Verumtamen in tanta rerum abundantia humilitati Monasticæ locus esse vix potest. Ita natura comparati sumus, ut si magna sint, quæ nos circumstant, superbe de nobis ipsis sentimus. Et juveni monacho, si subito se in domum magnificam translatum videat, immensarum opum participem se sciat, & multos homines infra se positos despiciat, utique animus fuggerit, majorem se nunc esse, quam cum in sæculo privatus, & forte humili loco natus, degeret. Quando cogitationibus meis obversatur Abbas Desiderius, per annos quinque Ecclesiam

Chr. Caff.
lib. III. c. 28.
29.

siam montis Cassini sumtuose aedificans, ad eandem ornandam columnas marmoreas Roma advehi curans, & Artifices Constantinopoli advocans, atque adversa ex parte S. Pacomius sub cellulis arundinaceis ferventissime orans, & monachos suos ad conservandam internam quietem instituens, posterior ad professionis monasticæ finem rectius tendere, & Deus ab ipso melius honorari mihi videtur.

Literarum studia quoque magnam diversitatem inter antiquos Monachos, & recentiores invexerunt. Veteres ad doctrinam Moralem Christianam addiscendam continua Scripturæ meditatione & omnium virtutum exercitio unice incumbebant. Ceterum simplices laici erant, & multi literas nesciebant. Sed Monachi nostri in Occidente jam saeculo septimo plerique Clericis erant adscripti & ex consequenti literati. Ignorantia vero Laicorum monachos ad comparandum sibi omne Scientiarum genus compulit. Namque cum primi Abbes Cluniacenses sua ætate sapientia omnes

omnes superarent, eorum opera Episcopi, Pontifices, quin & Principes sacerdtales utebantur. Omnis conditionis homines eorum expetebant consilium, unde, ubi difficillimae Ecclesiæ aut Reipublicæ causæ erant pertractandæ, in curarum partem inviti trahebantur. Ita Monachorum Ordo extollebatur, augebantur divitiae, multiplicabantur monasteria, sed damnum patiebatur regularis Disciplina, & Abbates extra Monasterium occupati eo ferveore, quo SS. Antonius & Pacomius de nulla alia re solliciti, & solitudinem suam nunquam relinquentes, ad interiorem suorum profectum intendere nequibant.

Præterea scientiarum studium labore manuum sustulit, cui nullum amplius tempus designabatur, præfertim postquam monachi Officio diei Officium Beatæ Virginis, & Defunctorum, magnumque insuper Psalmorum numerum addiderunt. Verum labor manuum melius quam literæ humilitatis virtutem fovent, & si detrahatur major pars septem horarum,

*Consuet.
Clun. lib. I.
c. 2. 3. 30.*

rum, quas Regula labori manuum destinat, ea proprie observari amplius dici non potest. Est novum & forte bonum, sed non S. Benedicti institutum.

*Reg. c. 48.**Hist. lib.**XXXI.**§. 15.*

§. XXIII.

Illud quoque Monasteriorum laudibus accedit, quod in iis Cæremoniæ niæ. majore sollicitudine fuerint servatæ; sunt enim subfidium non leve, quo Deus veram Religionem per omnia tempora propagari & custodiri voluit, quia, ut nos S. Scriptura docet, sensibilia Fidei testimonia sunt. Festorum Natalis Domini & Resurrectionis Solemnitas in perpetuum homines, etiam rudissimos, admonebunt, IESUM Christum pro Salute nostra natum, mortuum, & a mortuis resurrexisse. Dum Christiani in nomine Patris & Filii & Spiritus Sancti baptizabunt, Fidem Trinitatis confitebuntur, dumque Missa celebrabitur, publicum testimonium pro veritate Eucharistiæ dabitur. Quoties formulas orandi adhibemus, toties fidem in materia de Gratia profitemur, quod S. Augustinus luculenter

ter demonstravit. Psalmodia & Lectiones, quibus officium Ecclesiasticum constat, Clericos compellit ad Sacras Scripturas conservandas, & ad linguam descendam, in qua publice recitantur, ex quo illa vulgaris esse desuit. Nihilque magis exploratum, quam nos soli Religioni in acceptis referre, quod linguarum exoletarum & mortuarum scientiam retinuerimus. Hujus rei testis est Africa, ubi hodie latina lingua omnino ignoratur, quamvis S. Augustini ætate in illis provinciis hoc idiomate Afri perinde ac Itali uterentur. Igitur Divinæ Providentiæ beneficium est, quod Religionis Reverentia effecerit, ne veteres Linguas abjiceremus, sine quibus primævos S. Scripturæ codices & antiquorum Scriptorum libros amisissimus, nesciremusque, an fidæ satis sint Versiones, quæ ad nos pervenerunt.

Præterea servando Ritus & Cæmonias cavetur, ne res novæ irrepant; contra has enim publice reclamat, faltem Præscriptionem impediunt, nosque immemores esse non sinnunt,

nunt, quam eximii Cultores Religio-
nis veteres Christiani fuerint. Ita tem-
pore Septuagesimæ monemur, bonis
operibus appropinquanti Quadragesi-
mæ præludere. Impositio cinerum
nobis illius pœnitentiæ figuram refe-
runt, quam veteres subibant. Ex to-
tius Quadragesimæ officiis Divinis
discimus, quanta cura catechumeni ad
Baptismum, & pœnitentes ad reci-
piendam Absolutionem fuerint præ-
parati. Consuetudo hodierna matu-
rius recitandi Vespertas nobis expro-
brat, quod non amplius cum antiquis
Christianis usque ad solis occasum je-
junemus. Tandem in officio Sabba-
ti Sancti vestigia videmus, olim tota
nocte Resurrectionis Domini piissime
fuisse vigilatum. Si hujusmodi Ritus
aboliti fuissent, ignoraremus veterum
Christianorum fervorem, qui nos fa-
lutari pudore confundit. Nec est de-
sperandum, forte Ecclesiam, feliciore
ævo succedente, sanctissimos Ritus
postliminio aliquando reducturam.

Primi Auctores, qui de Cæremoniis
veræ Religionis Tractatus scri-
pserunt,

pserunt, in illis sæculis, de quibus differo, vivebant, cunctique testatum faciunt, eas esse in Ecclesia antiquissimas, & si ipsorum ætate quidquam novi fuit introductum, id diligenter notant. Cæremoniis sensus Mysticos tribuunt, quos examini subjicere cuilibet licet; sed saltem illud extra dubium ponitur, has Cæremonias, quarum rationem nobis reddunt, ipsorum tempore in Ecclesia viguisse. In eo istorum librorum maxima, ut arbitror, utilitas posita est. Ceterum, amice Lector, in primis sex sæculis Cæremoniarum nostrarum saltem præcipuarum rationem & causas a me adnotatas observaveris.

§. XXIV.

Tandem mediæ ætatis Sæcula suos habuerunt Apostolos, & quidem Monachos, qui novas Ecclesias in Partibus Infidelium fundarunt, suoque rigarunt sanguine. Primo loco pondos censeo S. Augustinum in Anglia, ejusque Socios a S. Gregorio missos, qui licet vita privati non fuerint, Martyrii tamen meritum adepti sunt, cum singu-

*Hist. lib.
XXXVI.
§. I. 40.*

singulari fortitudinis exemplo se se in medio nationis Barbaræ mortis periculo commiserunt. Haud facile quidquam legeris, quod ad confirmandam fidem conducat magis, quam hujus Ecclesiæ nascentis historiam, a Beda literis traditam, in qua tam virtutum actus, quam miracula primis sæculis digna conspicimus. Nempe in quolibet sæculo aliquot primitivæ* Ecclesiæ numerantur. At Ecclesia Angliæ Ecclesiæ Septentrionalis fœcunda Mater extitit; nam Anglo-Saxones, postquam Christianam Religionem edocti fuissent, fratum suorum Saxonum, quos in Germania Idololatriæ tenebris immersos reliquerant, pie misserti, Lucem Evangelicam vastissimis illis regionibus inferre generoso molmine aggressi sunt. Inde S. Willebrordus in Frisiam & S. Bonifacius in Germaniam missi.

Obstupescendi sane locus est, quod per annos septingentos tot S. Episcopi, Colonienses, Trevirenses, Moguntini aliarumque in Galliis urbium Germaniae vicinarum, nulluni conatum adhibuerint ad convertendos populos

Hist. Eccles. Tom. XIV. Nn ul-

* id est na-
scientes.

ultra Rhenum positos. Credere debemus, quod obstacula viderint insuperabilia, sive quod illi populi alia lingua uterentur, sive quod toti genti in-

Mœurs

Chret. §.57.

ditia ferocitas a mansuetudine Christiana esset alienissima, quod alibi ostendere non omisi. Ne vero Dei consilia discutere videar, id saltem exploratum, sapientissimum Deum his nationibus Germanicis non prius, quam circa medium Sæculi octavi manifestari voluisse, iisque longe maiorem gratiam prædestinasse, quam Indis aut aliis Gentibus, quas huc usque in Idololatria reliquit. Porro adjuncta notatu digna in istarum Ecclesiarum exordiis invenio. Primo, quod in his vineis operaturi Episcopi semper missionem a Papa petierint, quamvis in primis sæculis quilibet Episcopus se præditum jure Infidelibus haud longe ab Ecclesia sua positis fidem prædicandi existimaverit. Dicendum vero, missionem Papæ tunc temporis ad tollenda varia impedimenta fuisse necessariam; legimus enim S. Bonifacio adversus Presbyteros acephalos & insolentes, in Germania

Hist. lib.

XLI. §.46.

47. 48.

mania dispersos, nullius Episcopi auctoritatem agnoscentes, Sacrum bellum fuisse suscipiendum. Secundo adverto, hunc **S. Martyrem Principum Sæcularium** Caroli Martelli & Pipini præsidium sibi parasse, ne Ecclesia nascens in ipsis cunis suffocaretur. Sequentibus deinde **Sæculis** video hujusmodi Missiones semper Principum Tutelam invenisse, nempe prædicationem Fidei in Germania Caroli Magni, Missionem **S. Anscharii** in Dania, & Suecia Ludoci Pii, illorumque ^{Hist. lib.}
^{XLVII.} gum, qui in illis Regionibus rerum ^{s. 7. 31.} potiebantur, quod etiam de aliis observandum. Necessaria autem sine dubio erant hujusmodi auxilia nationibus efferis JESUM Christum, id est, **Gentibus stultitiam**, prædicantibus. Verumtamen primis Sæculis convercio Gentium sola persuasione & nullo Principum favore nixa magis solido fundamento insistebat. Ceterum cum apud omnes certum esset & constans, nullam Ecclesiam sine Episcopo stare posse, Papa Dignitatem Episcopalem nunquam non illi conferebat, qui aliquius Missionis Princeps erat, eumque

N n 2 vel

vel ipse consecrabat, vel ab aliis ordinari concedebat. Eum vero Episcopum totius nationis creabat, videlicet vel Saxonum, vel Selavorum, atque in ipsius erat arbitrio, ubicunque Sedem fixam sibi eligere vellet. Necdum enim Titulus Episcopi in Partibus excogitatus fuerat. Eidem Summus Pontifex Pallium dabat, Titulumque & potestatem Episcopi Metropolitani, ut si numerus Fidelium crevisset, ipse sibi Episcopos Suffraganeos consecraret, qui deinde Metropolitanu defuncto Successorem, quin Romanum recurrendum esset, eligerent. Cum §. 36. l. XLII. jus rei exempla, Lector, in nostra Historia vidisti.

§. 37. lib. XLI. §. Ut vero novellæ Ecclesiæ stabilirentur, in principiis condebantur Monasteria, qualia fuere Fuldense prope Moguntiam, Corbejense in Saxonia, & Magdeburgense, quod deinde Ecclesia Metropolitica evasit. Hæc erant utilissima Seminaria, in quibus pueri illarum regionum indigenæ educabantur, literis & doctrina Fidei imbuebantur, ad omnem virtutem informabantur, aptique ad munera Ecclesiastica

siaistica obeunda efficiebantur. Igitur Ecclesiæ recens plantatæ breve post temporis spatium sine alieno subsidio crescere poterant. Præterea Monachi, quis credat? labore manuum toti Reipublicæ Germaniæ haud parum profuerunt, nam vastissimas silvas in ingentia terrarum spatia extensas excoluerunt, atque cum ipsorum industria in campos antea inanes fertilitas inveheretur, auctus est numerus fervorum & vasallorum. Ita Monasteriis magnæ urbes (*) suam originem hodie in acceptis referunt, & eorum ditiones in non modicas provincias excreverunt.

At illud negari non potest, curam rerum temporalium in illis Ecclesiis nascientibus profectui Spirituali nocuisse. Nam intempestivus ardor fuit eas exactis rigide Decimis locupletandi. Non te fugit, Lector, Thuringos ob hanc causam seditionem movisse in Archiepiscopum Moguntinum, Polonus

N n 3 in

(*) Duæ magnæ in Germania urbes, Monasterium in Westphalia & Monachium in Bavaria, a Monachis nomen quoque retinent.

in Apostolos suos, & Danos in Regem suum Sanctum Canutum, in illo tumul-
tu Martyrium passum. Parcendum
fuisse, meo quidem judicio, Neophy-
tis necdum in fide confirmatis, & omni-
no cavendum, ne invidiosum ipsis fie-
ret Religionis onus. Illud quoque
multum miror, eis Ecclesiam licen-
tiā in precibus & lectionibus publi-
cis vernacula sua utendi non indulsisse,
quod in primis Sæculis permitti sole-
bat. Vidisti enim, Lector, omnium
provinciarum usum fuisse, ut populi in
Officiis Ecclesiæ illam linguam adhi-
berent, quæ ipsis erat vulgaris, vide-
licet Latinam in toto Occidente, Græ-
cam in toto Oriente, exceptis regio-
nibus remotissimis, qualis erat The-
bais, in qua Ægyptiace, & Syria supe-
rior, in qua Syriace loquebantur.

*Att. 10. pag.
637. 668.
Hist. lib.
XXVII.
Ec.
Hist. lib.
XXXVIII.* Namque ipsi Episcopi Græci idioma-
tis ignari erant, quod notavimus in
Concilio Calcedonensi & Judicio con-
tra Ibam instituto, Item in Responsis
Abbatis Barsumæ, qui solam Syria-
cam callebat. Videantur etiam No-
mina subscripta in Concilio Constan-
tinopoli sub Menna celebrato. Ar-
meni

*v. Mœurs
Chr. c. 39.*

tom. 5. Conc.

p. 91.

meni nullo non tempore Officium Di- *Eus. de Mart. Hist. lib. XXX.*
 vinum lingua vernacula recitarunt. *§. 24.*
 Ubi plures nationes mixtæ habita- *de Divin. Off. c. 7.*
 bant, in Ecclesiis aderant Interpretes, *Hist. lib. XLVIII.*
 qui Lectiones explicabant. S. Pro-
 copius Martyr, ut refert Eusebius, hoc
 munere Scythopoli in Palaestina fun- *§. 42. Hist. lib.*
 gebatur. In eadem Regione, exeun- *XVII. §. 36.*
 te Sæculo quinto, S. Sabas & S. Theo-
 dosius in suis Monasteriis complures
 habebant Ecclesias, in quibus diversa-
 rum nationum monachi diversa lingua
 officium Canonicum recitabant.

Quod spectat ad Nationes Germa-
 nicas Walafridus Strabo, Scriptor
 Sæculi IX. testatum facit, Gothos in
 principiis conversionis suæ Libros Sa-
 cros in linguam Teutonicam transtu-
 lisſe, cuius versionis non nulla exem-
 plaria ipsius ætate adhuc extassent.
 Nulla alia versio fuerit, quam Ulfilæ,
 cuius etiamnum Evangelia habentur.
 Addit Walafridus apud Scythes To-
 mitanos Divina Officia in lingua vul-
 gari fuisse celebrata. Ex quo Goths,
 Franci ceterique Germanorum popu-
 li in provincias Romanas irruperunt,
 tanto numero non erant, cum veteri-

N n 4 ribus

bus colonis comparati, ut relicto more antiquo Sacra in eorum lingua celebrari opus esset, postquam vero Fidei veræ lux in ipsorum patriam, ubi unica ferme audiebatur, illata est, omnia, quæ sive ad Neophy whole instruendos, sive ad confirmandam eorum Religionem facere poterant, eis concedenda fuisse videntur.

Nihilominus absit ut credam, S. Augustino in Anglia, & S. Bonifacio Moguntino vel prudentiam, vel charitatem defuisse, qui illis gentibus propiores omnia pensabant, & forte timabant, ne a reliquis populis Christianis nimium dividerentur, nisi opera linguæ Latinæ cum eis & præcipue cum Ecclesia Romana, unitatis Ecclesiasticæ centro, coniungerentur. Forte devitare cupiebant difficultatem ex uno idiomate in aliud vertendi, non solum Sacram Scripturam, in qua explicanda quilibet error periculosus est, sed etiam alios Libros, ad informandos Fideles necessarios. Jam

Cone. Rem. quidem Sæculo septimo in Anglia &
an. 15. Tur. octavo in Germania aliquas Evangelia
c. 17. tom. 7. Cone. lii versiones videmus; sed illæ potius
in

in solarium privatorum, quam in usum publicum Ecclesiæ scriptæ erant. Illud etiam notavi, in Conciliis Turenensi & Remensi anno octingentesimo decimo tertio celebratis præcipi, ut quilibet Episcopus ad instruendum gregem suum Homilias paratas ha- *Hist. lib.*
XLVI. § 6.
beat, quæ ab omnibus intelligi possint. *Hist. l. LIII.*
Linguæ Sclavonicæ major favor obti- *§. 6. 26.*
git; nam S. Cyrillus & S. Methodius, Sclavorum Apostoli, eis S. Scripturam & Liturgiam in linguam eorum translatam tradiderunt. Quamvis vero Joanni VIII. Papæ hæc res dispu-
cuerit, auditis tamen argumentis postea acquievit, & postquam Grego-
rius VII. id ipsum iterum prohibuit,
nihilominus in quibusdam locis Fide-
les a more suo abire noluerunt. Ce-
terum nullatenus moveor aliquorum recentiorum argumento, dicentium, majorem populorum venerationem rebus Sacris conciliari, si lingua non vulgari peragantur; Nam Reveren-
tia cœca falsæ, fabulis & superstitio-
nibus superstructæ, non autem veræ Religioni exhibenda est, & veram si-
dem eo magis nationes omnes ample-

N n 5. ctentur,

ctentur, quo magis ab omnibus cognita fuerit. Econtra ex eo tempore, quo populus adfuevit ea ignorare, quæ in Ecclesia recitantur, ne quidem ea scire cupit; quin etiam putat, nihil sibi profuturum, si hæc disceret. Viris autem alias rudibus, bono tamen ingenio a natura præeditis, suspectum fit, quod ipsis tanta solertia celatur.

§. XXV.

Horum quinque Sæculo- que Sæculo- rum Apolo- la, quæ obscurissima & infelicissima a gia. plerisque jactantur, non usque adeo fuisse misera, quantum creduntur, nec penitus scientia & virtute destitu ta, si modo Religionem ibi quæramus, ubi diversis temporibus fuit, & animo non cadamus, etiam si vitium & ignorantiam in summas Cathedras irrepsisse conspiciamus.

Sæculo VII. & VIII. Religione in Francia & in Italia damna paciente, in Anglia incrementa capit. In Sæculo IX. in Francia revirescit, Sæculo X. in Germania. Dum Ecclesia sub jugo Musulmannorum in Oriente, in Africa, in Hispania mife-

re

re premitur, econtra in Saxonia, in Dania, in Suecia, in Hungaria, in Polonia mire propagatur. Primorum saeculorum prodigia redeunt, hi populi suos Doctores, suos Martyres habent; atque etiam in afflictis Hispaniae & Orientis Ecclesiis multi Gloriam Martyrii consequuntur. Restat igitur, ut admiremur Sapientiam Dei, cuius voluntati omnia serviunt, & qui mala maxima in emolumentum suae Ecclesiae convertit. Incurrunt ferocias Barbari, magna Imperia evertuntur, totus orbis terrarum perturbatur; at Ecclesia supra Petram solide fundata semper firma consistit, semper visibilis, (*) sicut Civitas supra montem posita, Pastorum successio nunquam interrupta, nunquam Doctores, nunquam Virgines, nunquam voluntarie Pauperes, nunquam Sancti, virtute clarissimi, defuerunt.

Non

(*) Haec nemo Protestantum cum Domino Mosheim negaret, nisi crassissimae praetudiciorum ab unguiculis haustorum nebulae obstante, quo minus Ecclesiae Romano-Catholicæ fulgorem etiam in saeculis obscuris videat.

Non me fugit, quid famam Sæculorum, de quibus verba feci, adeo denigraverit, nempe præjudicium quorundam literarum humaniorum Cultorum, Laurentii *Valle*, Platinæ, Angeli Politiani. Quippe isti, multorum opinione, viri docti, cum plus eruditio[n]is, quam Religionis & sanæ rationis haberent, in folo cortice morabantur, & Scriptores quoscunque, si solos veteres Romanos Græcosque excipias, fastidiebant; unde Scripta mediæ ætatis spernebant, &, terfa Latinitate veterumque elegantia amissa, simul omnia perdita esse credebant. Falsam hujus rei ideam Protestant[es] quoque suscep[er]unt, qui reparationem studii literarii Reformationis suæ principium arbitrabantur. Fingebant sibi, ruinam & desolationem Ecclesiæ esse effectum ignorantiae, Antichristum & Mysterium iniquitatis, faventibus tenebris, successisse. Ego quidem in hoc sermone de statu Sæculorum istorum obscurorum nihil dissimulavi, causas & effectus ignorantiae bona fide aperui; num tu autem, Lector, quidquam deprehendere potuisti, quod Reli-

Hist. de Te-
ze.

Religionis substantiam destruxerit? an Lectio & studium S. Scripturæ, & antiquorum Doctorum unquam cessavit? an non Fideles continuo Trinitatem, Incarnationem, Gratiæ necessitatem, animæ immortalitatem, & vitam futuram crediderunt, docueruntque? an non omni tempore Sacrificium Eucharistiae oblatum, & omnia Sacraenta Christianis collata? cui aliquando doctrinam Evangelio adversam docere impune licuit? At privatorum vitia, & abusus, nunquam non damnati, veram Ecclesiam tollere neutquam potuerunt.

Denique, parum interest, quomodo loquamur, scribamusve, dummodo in vera fide bene vivamus. Deus solum cor respicit, & hominis mores, politi autem aut rustici sermonis nullam rationem habet, quia in IESU Christo *Col. 3. 11.* non est Græcus aut Barbarus, nec Scytha, nec liber, nec servus. Attende, quomodo Viri, qui coram Domino gratiam invenerunt, in S. Scriptura laudentur. Noe fuit vir justus, *Gen. 6. 8. 9.* Job vir simplex & rectus, Moyses vi- *Job. 1.* rorum mansuetissimus. Nunquid in nullo

Num. 12. 3. nullo virorum istorum elegans ingenium laudari potuisset? E contra irri-fores S. Scriptura sexcentis in locis vituperat & detestatur, etiam si istud hominum genus Scriptionis elegan-tiam maxime amet, & politis moribus nitere soleat. (*) Verum enim vero quis non malit negotium sibi esse cum solidae virtutis viro, quoad speciem externam crudo, quam cum lepidissi-mo, sed cui fidere tuto non licet? Ve-niam damus pueris, si eo, quod foris splendet, decipientur, at vir sanæ rationis virtutem sub quacunque specie cognitam amat. Ergo huc usque, ut vidisti, Lector, JESUS Christus, non obstante naturæ humanæ fragilitate, & ringente orco, Ecclesiam suam servans, quod promisit, implevit.

(*) Hem! excellentissimam quibusdam Pro-te-stantibus doctrinam Fleur. tradit.

HISTO-